Legjobb és leghirnevesebb pipere hölgypor: a
La VELOUTINE 6959
Különleges Rizspor
BISMUTTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ,
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

CHOCOLAT SUCHARD
schmeckt am feinsten

„A világ legjobb sámfája"
FÖLDVÁRY IMRE
férfidivat és fehérnemű raktárában.
Budapest, IV., Koronaherczeg-utcza 11. sz. és VIII., Kerepesi-út 9.
párja frt 1.50
Férfi ingek, Jäger-áruk, vadász és sport-czikkek dús választékban kaphatók.
Kesztyük és nyakkendők.

LUSER L.-féle turista tapasz.
Biztosan és gyorsan ható szer, tyukszem szemölcs és talp, valamint a sarok bőrkeményedései, továbbá mindennemű bőrelszarusodás, ellen. A hatásért jótállás vállalatik.
Egy tapasz csak egy nagyságban lévén és pedig darabonkint 60 krért. Mindig hatásosan LUSER-féle turista-tapasz kérendő.
Központi szétküldési raktár: SCHWENK L., gyógyszerész MEIDLING — BÉCS.
Csak akkor valódi, ha minden használati utasítás és minden tapasz a mellettes védjegygyel és aláírással el van látva, azért is erre ügyelni kell.— 1 doboz ára 1·20 kor.
Vidékre 1·60 kor, előzetes beküldése mellett bérment.
Magyarországi főrak tár: Török József gyógysz., Budapest, Király-u. 12. Andrássy-út 29.

ESZMÉNYI KEBEL
érhető el a Pilules orientales által, Ratié gyógyszertárából Párisban, Passage Verdeau 5, az egyedüli szer, mely két hónap alatt és a nélkül, hogy az egészségnek ártana, az asszonyi kebel fejlődését, valamint a kebel idomainak szilárdságát biztositja. Egy üvegcse ára használati utasitással együtt 3 forint. Raktár: Török József, Budapest, Király-utcza 12. sz. 8442

Hölgyeknek nélkülözhetetlen. A női szépség elérésére, tökéletesitésére és fentartására legkitünöbb és legbiztosabb a
MARGIT-CRÈME,
mely vegytiszta és teljesen ártalmatlan. Ezen világhirü arczkenőcs pár nap alatt eltávolitszeplőt, májfoltot, pattanást, bőrattát (Mitesser) és minden más bőrbajt. Kisimitja a ránczokat, redőket, himlőhelyeket és az arczot fehérré, simává és üdévé varázsolja. Sem higanyt, sem ólmot, sem más ártalmas anyagot nem tartalmaz. Ára nagy tégely 2 kor., kis tégely 1 kor., Margit hölgypor 1 kor. 20 fill., Margit szappan 70 fill., Margit fogpép (Zahnpasta) 1 kor., Margit arczvíz 1 kor. Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készitő:
FÖLDES KELEMEN gyógysz. Arad.
Kapható minden gyógyszertárban.
Főraktárak Budapesten: Török József és Dr. Egger Leó «Nádor» gyógysz.
Csodás gyors hatásu. Törv. védve. Legjobb szépitőszer.

Szigeti Hattyu-créme 1 kor. 20 fil.
Szigeti Hattyu-szappan 80 fillér.
Szigeti Hattyu-mosdóviz 2 kor.
A mai kor legkitünöbb bőrápoló szerei. Szeplő, májfolt és az arczbőr mindennemű tisztátlanságai feltétlen és biztos elmulasztására. Egyedüli készitője özv. Buzáh Mártonné gyógyszertára M.-Szigeton. – Főraktár Budapesten: Török József gyógysz. Király-utcza 12. 8631

BÁNHEGYI C. J.
Budapest, IV., Rostély-utcza 13.
Nagy választék Épület és butorvasalásokban, mindennemű réz-, lakatos- és norinbergi áruk raktára. Nagy készlet mindennemű lószerszám vezetékekben. Különféle kész bóráruk és czipészkellékek. Szerszámok minden iparág részére. Vasuti felszerelési tárgyak. Koporsó-diszitések. 8484
Árjegyzék kivánatra bérmentve.

Mauthner-féle kiállitási fűmagkeverék.
Ugyanazon keverék, melyekkel ugy az 1885-diki országos kiállitás, valamint az 1896-iki ezredéves orsz. kiállitás begyepesitései létesitettek általam.
50 kilo 30 frt.
½ kilo 40 kr.

Mauthner-féle margitszigeti fűmagkeverék.
Több mint 21 éven át kizárólag csak czégem szállitja a margitszigeti parkozások számára az összes fűmagvakat.
50 kilo 30 frt.
½ kilo 40 kr.

Mauthner-féle SÉTATÉR fűmagkeverék.
Ezen keverékemmel vetetnek be már 18bb mint 22 év óta Budapest fő- és székváros összes nyilvános tereinek és kertjeinek pázsitrészei.
50 kilo 25 frt.
½ kilo 35 kr.

Pasty-féle angol perje.
(a tenne valódiságáért szavatolok.) Skótország felföldjéről hozatott mag.
50 k. 18 frt.
½ k. 30 kr.

Angol perje.
Skótországból hozatott legnehezebb minőségü mag.
50 kilo 14 frt.
½ kilo 25 kr.

Angol perje.
50 kilo 13 frt.
½ kilo 20 kr.

A legjobb legtisztább és legtartósabb fűmagvakat
Mauthner Ödön
csász. és kir. udvari szállitó magkereskedése
Budapest VI., Andrássy-ut 23. VII., Rottenbiller-utcza 33.
szállitja.
A 226 oldalnyi tartalmu, főárjegyzéket kivánatra a czég ingyen és bérmentve küldi meg.

Nehézség.
A ki eskórban, göresökben és más idegbajokban szenved, kérjen ezekről szóló füzetet. Küldi ingyen és bérmentve a Schwanen-Apotheke Frankfurt a M.

KIVÁLÓ ERŐSITŐSZER.
Farbenfabriken vorm. Friedr. Bayer & Co. Elberfeld.
SOMATOSE
husból készült és ennek tápanyagát tartalmazó izetlen, könnyen oldódó Albumose készitmény a legkiválóbb
erősitő-szer
gyenge és a táplálkozásban elmaradottaknak, idegmell- és gyomorbetegeknek, betegágyasoknak, angol kórban szenvedő gyermekeknek, üdülőknek, nemkülönben
Vas-Somatose
alakjában a
sápkórosoknak
lesz ajánlva az orvosok által
Vas-Somatose nem egyéb 2% szerves összetételü vasat, a milyen alakban a vas az emberi testben van jelen, tartalmazó Somatose.
Somatose rendkivül gerjeszti az étvágyat.
Raktáron van az összes gyógyszertárakban és gyógyanyagkereskedésekben

Hirdetések felvétetnek a kiadó-hivatalban, Budapest, IV., Egyetem-utcza 4.

Első cs. és kir. osztrák-magyar kizárólag szab.
HOMLOKZAT-FESTÉK-GYÁR
Kronsteiner Károly Bécs, III., Hauptstrasse 120. (saját házában),
Arany érmekkel kitüntetve.
Főherczegi és herczegi uradalmak, cs. és kir. katonai intézőségek, vasutak, ipari-bánya, és gyári társulatok, épitési vállalatok, épitőmesterek, ugyszintén gyári és ingatlan tulajdonosok szállitója. E homlokzat-festékek, melyek mészben feloldhatók, száraz állapotban poralakban és 40 különböző mintában kilónkint 16 krtól felfelé szállittatnak, és a mi a festék szintisztaságát illeti, azonos az olajfestékkel. 8646
Mintakártya, ugyszintén használati utasitás kivánatra ingyen és bérmentve küldetik.

Franklin-Társulat nyomdája, (Budapesten IV., Egyetem-utcza 4. sz.)

18. SZÁM. 1900. BUDAPEST, MÁJUS 6. 47. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt { egész évre 24 korona, félévre 12 „ — Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG { egész évre 16 korona, félévre 8 „ — A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) { egész évre 10 korona, félévre 5 „ — Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

MUNKÁCSY MIHÁLY.

1844—1900.

Meseszerű az az életpálya, melynek utolsó állomáspontja az endenichi szomorú intézet lett. Az elszegényedett úri család sarja asztalosműhelybe kerül, de nem elégszik meg a bútorok egyszerű befestésével, hanem ékes rózsákat és tulipánokat is fest rájok, a mint épen a képzelődése diktálja. Ebből a gyerekből piktor lesz, — mondják a kisváros szakértői és Lieb Mihály (mert ez volt eredetileg a Munkácsy neve) annyira hisz a jóslásban, hogy most már nemcsak virágokat pingál, hanem a mestert és mesterné asszonyt is lerajzolja, lerajzol mindent, a mi a szemei elé kerül. Sőt többet tesz: fölkeresi Szamossyt, a jónevű rajztanítót s órákat vesz tőle, hogy megszerezze magának a szükséges első ismereteket.

Mikor a hatvanas évek közepén Pestre jön, s Harsányi Pált, a Képzőművészeti Társulat igazgatóját fölkeresi, még teljesen dilettáns ugyan, de kisérletei elárulják a nem közönséges tehetséget. Bécsbe első festményeinek árán útazik, s midőn vágya nemsokára tovább, Münchenbe viszi, s ott Wágner Sándor mellett képezi magát, a *Húsvéti locsolás*-sal lepi meg ismerőseit, melyen az alakok már szerencsésen jellemzett magyar parasztok.

A Münchenben készített képek és rajzok azonban még csak tehetségre való kisérletek. Düsseldorfba, Knaus mellé kell kerülnie, hogy művészi formába önthesse mindazt, a mi szivében és lelkében lakozik. A *Siralomház* már elsőrangú alkotás, fényes kiindulási pontja a sikerekben, diadálokban és ünnepeltetésekben gazdag művészpályának. A képért nagy árat fizetnek, festőjét a követelő franczia kritika magasztalja, s nevét a legnagyobb mesterek nevei között kezdik emlegetni.

Minden újabb képe újabb diadal, rohamosan emelkedik magasabbra és magasabbra, föl egészen ama csúcspontig, melyet már a világhir vesz körül ragyogó sugaraival. *Milton*-ját a történelmi genre csodás tökélyű alkotásának ismerik el, *Krisztus Pilátus előtt*-jével a vallásos festészetet kelti új életre egy kritikával és kétkedéssel teljes korszakban; a modern életből vett salon-képei, melyeket nagy munkáinak alkotása közben, úgyszólván csak szórakozásképen festett, a közvetlenség bájával ragadnak el; tájképei a naturalisztikus ábrázolás hűségével és erejével a legjobb tájfestők művei mellé emelkednek; a bécsi császári műtörténelmi múzeum mennyezetképére az olasz ég teljes bűbáját varázsolja s közvetlenül ezután megfesti a *Honfoglalás*-t, mely a nemzeti fényes múltért lelkesülő művész álmainak megnyilatkozása.

E művek páratlan népszerűséget és elismerést szereznek nevének. Midőn egy-egy nagyobb alkotásával megjelenik közöttünk, honfitársai fejedelmet megillető ünnepléssel fogadják; kiállításának megtekintésére távoli vidékek lakossága is Budapestre zarándokol; külföldön a legfinnyásabb ízlésű amateurök rendkivül nagy árakat fizetnek legkisebb vásznáért is, s

Saját festménye 1896-ból.

Munkácsy Mihály

Fénykép után metszette Morelli Gusztáv.

MUNKÁCSY MIHÁLY 1881-IKI ARCZKÉPE.

fényűző pompával diszített palotájának Páris kitünőségei s a világvárost látogató legelőkelőbb külföldiek is gyakori vendégei. Munkácsyt, a mi Munkácsynkat, hasonló szeretettel és hódolattal veszik körül, mint annak idején a renaissance-kor legnagyobb olasz mestereit.

És a szegény asztalosinasból lett világhírű képiró mindezen ünnepeltetések között sem érzi magát egészen boldognak. A fényes párisi palotából a magyar pusztákra vágyik, melyeknek tőről metszett lakosait, fiatal korának barátait, az előkelő szalonokban hiába keresi. A drága edényekben pompázó exotikus növények helyett szabadban tenyésző búzavirágot, katangkórót, a villamfény helyett délibábot szeretne látni, s ha nagy hangversenyek programmját kell végighallgatnia, a falusi fonóházakra gondol, melyeknek egyszerű danái még mindig kedvesebbek neki. Csak haza, csak haza! cseng a fülébe mindenfelől, s mikor egy fenkölt gondolkozású államférfiú megtalálja a módot is arra, hogy a mester vágyakozása teljesedésbe mehessen, megkönnyebbülten lélegzik föl, mintha csak egy nehéz álom lidércznyomását rázta volna le magáról. Megindúl hazája felé, folyvást szöve a terveket, mint merít majd új erőt a hazai földből, mit és hogyan fog tenni a magyar kultura, a magyar dicsőség érdekében. Elhatározása örömmel tölti el az egész országot, s a mikor az ezredévi ünnepélyekre megjelen közöttünk, mindenki tárt karokkal fogadja, mert hiszen most már a mienk, a mienk osztatlanúl!

S az örömnek, az ünnepeltetésnek eme napjaiban egyszerre csak félelmes erővel keríti hatalmába egy régi lappangó baj. Izgatottsága fokról-fokra nő, az ünnepélyek vidám zaja kiállhatatlanná válik reá nézve, menekülni kénytelen a magyar fővárosból s néhány hét múlva megérkezik külföldről a mindenkit lesújtó szomorú hír, hogy Munkácsy számára egy németországi gyógyintézetben kellett keresni menhelyet.

A mint az endenichi intézet kapuit átlépte, már éreztük, sőt tudtuk, hogy elveszítettük őt örökre. A mi ezután következett, már lassú haldoklás volt, elszomorító, kinos befejezése a fényes pályafutásnak. Most már megjárta a szenvedések Golgotháját, s átköltözött a halhatatlanságba.

A gyász első napjaiban hiába való törekvés volna fejtegetnünk, hogy voltaképen mit is veszítettünk Munkácsyban. Annyit azonban minden magyar embernek éreznie kell, hogy ezzel az Isten különös kegyelméből való művészszel a magyar lélek erejének és fényének egyik leghatalmasabb hirdetője szállt sírba. Munkácsy Mihály nemcsak saját hazájának volt egyik legnagyobb dicsősége és büszkesége, hanem együttal a művészetek általános történetének is olyan alakja, ki magának a legnagyobb mesterek mellett szerzett helyet. Az ő jelentősége univerzális, bár egy pillanatra sem vethetjük szemére, hogy elveszett a modern művelődés mindent nivelláló áramlatában. Genre-képei: a *Siralomház*, az *Ujonczok*, a *Tépéscsinálók* igazi magyar alkotások, sőt általános értékű müveiben is mindenkor megnyilatkozik a magyar karakter heve és szenvedélyessége. Alig van olyan munkája, melyre egyéniségének bélyegét, mely együttal a magyar faj bélyege is, rá nem nyomta volna. És ha alkotásainak hosszú során végigtekintünk: nem könnyű föladat egész határozottsággal kiemelni azokat a műveket, melyek számára a halhatatlanságot már itt közöttünk megszerezték, s melyeket úgy fog emlegetni a műtörténet, mint valódi remekműveket.

Hozzánk magyarokhoz a magyar népéletből merített genreképei, köztük a *Siralomház* állanak legközelebb; az elmélyedésre hajló szellemek *Milton*-ját csodálják meg leginkább a jellemzés erejéért; míg bibliai tárgyú képeinek hatása már egészen egyetemes, mert egyenlő hurokat pendít meg minden érező és hivő szívben. A ciklus első darabja: *Krisztus Pilátus előtt* (1881.) vallásos és történeti festmény egyszerre, a mennyiben nemcsak a szenvedő Krisztust állítja elénk, hanem a hitében erős vértanút is, s az eredmény, melyre szemlélése után jutunk, nem csupán vallásos jellegű meghatottság, de együttal komoly tanúlság is, mert a mester az események mellett az eszmék küzdelmét is érzékíti. A *Kalvárián* (1884.) folytatása és kiegészítése ennek a képnek. Itt a keresztrefeszítés következményeit mutatja be csodálatra méltó művészettel. A tömeg, megelőzve a hóhért, most szállt le a Golgotha lejtőjén: a farizeusok egyikét már megragadta az önvád: fut a szomorú jelenet színhelyéről, mintha kisértet üzne; mögötte a lóháton ülő ember lelkében az irgalom küzködik a rémülettel; egy fiatal farizeus arról igyekszik meggyőzni fehér szakállú, öreg társát, hogy nem történt igazságtalanság, de ez egészen meggörnyed gondolatainak sulya alatt és sehogy sem képes megnyugtatni a lelkiismeretét. A kép baloldalán dúlt arczú, lelkiismeretükkel küzködő alakok tanúskodnak arról, hogy az eszmék, melyekért a keresztrefeszített kínhalált szenvedett, csak annál erősebben élnek. A mester ezt az eszmét még magasztosabban kifejezésre juttatja amaz ifjú alakjában, ki az előtérben fordúl a kereszt felé s szíve mélyéig megindúlva hallgatja Jézus utolsó szavait. Ebben az ideális alakban Munkácsy magát az ifjúságot festi, mely egész lelkét kitárja az új eszméknek, hogy átadja azokat a következő nemzedéknek.

A nagy vallásos képcziklusba a középső darabot: az *Ecce homo*-t épen tizenkét évvel később (1896.) illesztette be Munkácsy. A festmény azt a jelenetet ábrázolja, midőn Pilátus az Üdvözítőt homlokán a töviskoronával, vállán a megalázás szégyenjelével: a bíborpalásttal vezeti a csőcselék elé a jeruzsálemi törvényház oszlopos csarnokában. Folytatását látjuk a Krisztus elítéltetését követő momentumnak, ugyanazokkal a fanatikus, türelmetlen és kiengesztelhetetlen alakokkal, kik már a mester első nagy képéről ismerősek előttünk. A kompozició jobb oldalát oszlopos erkély foglalja el, egyszerű lépcsőzettel. Középen lelki nyugalmának teljességében a meggyalázott Üdvözítő áll, fején töviskoronával; mellette Pilátus, ki épen bemutatja őt a felbujtott népnek: «Ecce homo!» E két alak mögött a római katonaság áll sorfalat, valamint katonák foglalják el az erkélyhez vezető lépcsőket is. Rideg, komor alakok, kik éles ellentétei a törvényház udvarán csoportosuló, tolongó és zajgó csőcseléknek. A tömegben látjuk Máriát is, a mint néma fájdalmával elalélva roskad János apostol karjai közé.

Az *Ecce homo* az utolsó nagy munkája Munkácsynak. Mint a bibliai képek mindegyike, ez is mélyen megható kompozició; de a mester végzetes betegsége már nyomokat hagy a nagy vászon egyes részein. Az alakok ingadozók, az ecsetkezelés nem mindig biztos, a légtávlatok itt-ott hiányzanak.

Mikor ezt a képet külön pavillonjában először láttam, a végzet sötét árnya már ott lebegett Munkácsy felett. Némán, földre szegzett, révedező szemekkel állt a pavillon egyik sarkában, jóformán ügyet sem vetve arra, a mi körülötte történik. Kezet nyújtott és álmatlanságról, kimerültségről kezdett panaszkodni. Biztattam, hogy az egész csak múló baj, s a mint az utolsó napok erős izgalmait kiheveri, majd minden jobbra fordúl.

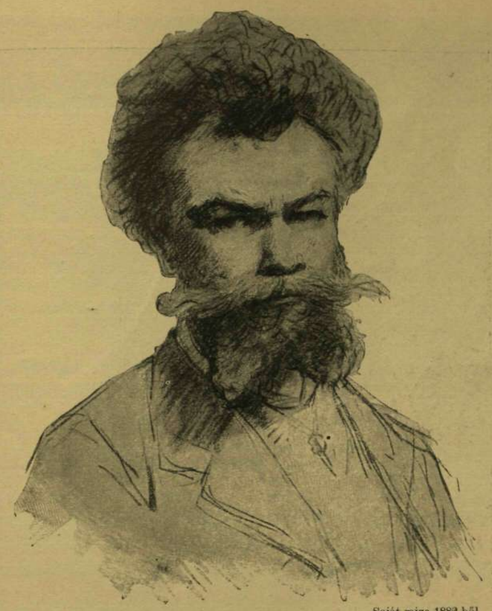

Saját rajza 1882-ből.

MUNKÁCSY MIHÁLY.

Megrázta hatalmas, bozontos fejét s balkezével egyet legyintett. Valami fájdalmas lemondás nyilatkozott meg ebben a mozdulatban. Mintha csak előre látta volna, a mi nem sokára bekövetkezett: nem akarta áltatni magát hiú reményekkel.

Soha sem felejtem el ezt a találkozást, s most, mikor a mester hosszas haldoklása véget ért, az a sápadt arcz és révedező tekintet újra megjelenik előttem. De ma már glóriafény veszi körül a megtört, szenvedő alakot, kinek örök élet, örök dicsőség, halhatatlanság jutott osztályrészül.

Szana Tamás.

MUNKÁCSY MIHÁLY ÉLETÉBŐL.

Munkácsy Mihály 1844 február 20-án Munkácson született. Atyja Lieb Leo Mihály sóhivatali pénztárnok, anyja Röck Czeczilia volt. Az egyszerű hivatalnoki család négy fiú és egy leánygyermeke közt Mihály volt a harmadik született. Előbb anyjuk, utóbb pedig atyjuk is elhalván, az árvaságra jutott gyermekek nagybátyjuk, Röck István gondjai alá kerültek, ki az ekkor csak hatodik évében járó Mihályt az Alföldre, Békés-Csabára vivén magához, ott nem sokára iskolába adta. A fiú tizenegy éves korában arra kérte a nagybátyját, hogy adja őt asztalosinasnak, mert arra nagyobb kedve van, mint a tanúlásra. Igy asztalosinas lett s a mint fölszabadúlt, egy darabig Aradon dolgozott. De aztán elbetegesedvén, haza ment akkor már Gyulán lakó nagybátyjához s ott üdülése közben rajzolgatással töltötte az időt. Rajzai megtetszettek nagybátyjának s ez egy Fischer nevű rajzmestert fogadott mellé oktatóul. Ez a véletlen eset juttatta ismeretségbe Szamosy Elek festővel, a ki Munkácsyban tehetséget látván, őt két esztendeig oktatta, művészpályájára előkészítette. Ekkoriban történt, hogy a műhelyből műterembe átlépő ifjú születése helyéről a Munkácsy nevet fölvette, melyhez utóbb, mikor azt már világhirűvé tette, királyunktól a magyar nemességet is megkapta. Még Szamosytól való tanulása közben festette első genre-képeit, melyek közül kettő: az «Oláh-család» és a «Tótleány» a Nemzeti Múzeum képtárában van.

Munkácsy nem sok idő alatt annyira túlszárnyalta mesterét, hogy többé nem volt tőle mit tanúlnia. Szamossy ezt belátván, tanítványát Pestre küldte ajánló-levéllel ellátva, hogy ott keressen magának módot és alkalmat önképzése tovább folytatására. Ez 1863 őszén történt, vagyis abban az időben, mikor még képzőművészetünk úgyszólván csak fejledezni kezdett s mikor a régibb «Műegyesület» fölosztása után az «Országos képzőművészeti társulat» épen csak megalapúlt. E társulatnak akkori igazgatója, Harsányi Pál, ki szivesen pártolta a fiatal tehetségeket, jól fogadta Munkácsyt is; de, hogy segélyt eszközölhessen ki neki, mutatóúl valami vázlatot kivánt tőle. Munkácsy néhány nap múlva (1864 elején) be is mutatta «*A regélő huszár*» czimű vázlatát, mely után havonként 10—15 forint segélyt kapott a társulattól. Majd Ligeti Antallal megismerkedvén, a múzeum képtárában dolgozgatott és tehetsége, művészete ekkor már annyira megerősödött, hogy első kész képét a képzőművészeti társulat 80 forintért megvette. Ettől fogva gyorsan követték egymást genre-képei. A «Kukoricza-pattogtatás» volt első műve, melyet a sajtó is megdicsért. Összegyűjtve egy kis pénzt, különösen Ligeti Antal ösztönzésére Bécsbe ment, hogy az ottani művészeti akadémián folytassa tanúlmányait. De Bécsben csak egy évig maradhatott, mert minden segélyezés híján nem tudta ott magát fentartani. Visszatért tehát Budapestre és itt arczképeket festett olcsó pénzért, továbbá az illusztrált lapokba küldözött be rajzokat. Ekkor festette «Petőfi búcsúja a szülői háztól» czimű képét is. Pár évi szorgalmas munka után annyi pénzt sikerült összegyűjtenie, hogy elutazhatott Münchenbe. Ott az akkor híres csatakép-festő, Adam Ferencz és Wagner Sándor hazánkfia műtermében tanúlt és dolgozott. Még Münchenben tartózkodása idején részt vett a magyar közoktatásügyi miniszter által hirdetett pályázaton és pedig oly szerencsével, hogy csinos összeget nyert, a melylyel aztán Düsseldorfba utazott. Itt előbb tájképeket festett, de tanárai, Knaus és Vautier csakhamar észrevették, hogy Munkácsynak a genre-festészetre van kiváló tehetsége; ezért tehát e téren való működésre buzdították. Így keletkezett első nagyobb genre-képe, az «Ébredező suszterinas», majd később 25 éves korában a «Siralomház».

A «Siralomház» volt az a mű, mely Munkácsy nevét világhírűvé tette. A képet, mely az 1870. évi párisi világkiállításon első díjat nyert, még befejezetlen állapotában nagy áron megvette egy angol műbarát. Ezután már megrendelésre festette meg másik híres képét, a «Tépéscsinálókat». Mikor Munkácsy rendkívüli tehetsége közismeretűvé lett, a németek meghívták tanárnak Weimarba, ő azonban nem fogadta el a meghivást, hanem 1872-ben Párisba költözött, a hol akkor a «Siralomház» révén már nagy híre volt. Ebből a korból való művei: a «Tépéscsinálók» s az «Éjjeli csavargók.» Kevéssel előbb ismerkedett meg későbbi feleségével, báró De Marchesnéval, Papier Ceciliával. A művész neje nemcsak dicsőségében vett részt, hanem gondjaiban is híven osztozott egy negyed századon át, magára vállalván férje teendőiből mindazt, a mi annak művészi munkája körén kívül esett: a művész társadalmi kötelezettségei terheinek nagy részét. Munkácsy Párisban festette a «Műteremben» czimű családias képét, melynek az tárgya, hogy a mester és neje a műteremben ülnek és egy képeszme fölött tanácskoznak. 1877-ben készült el «Milton». A művész e festménye eltér eddigi tárgyaitól. A népélet tarkasága, a szegény emberek bajai, melyeket szomorú következményei-

MŰTEREMBEN.

Munkácsy Mihály festménye.

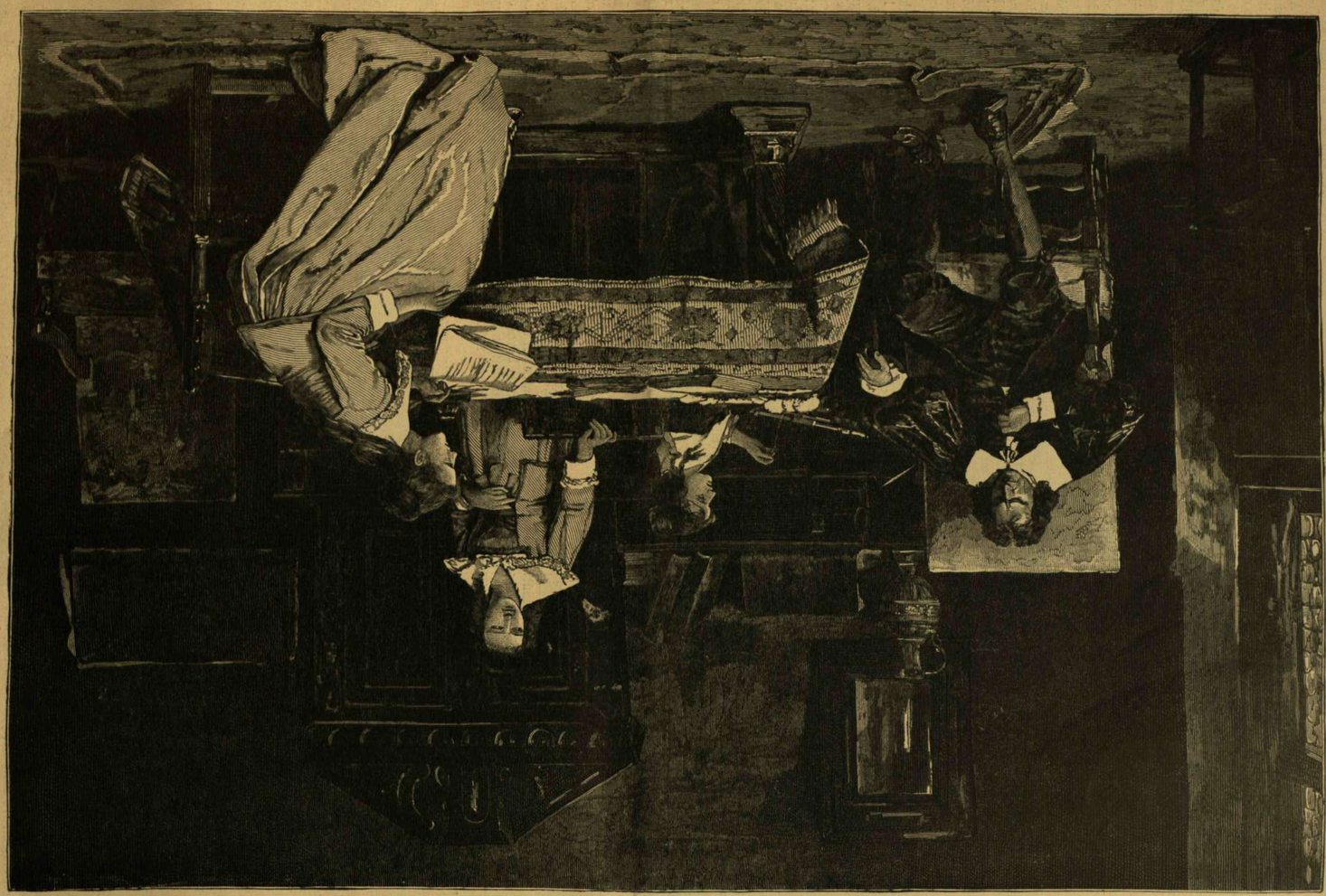

MILTON.

Munkácsy Mihály festménye.

A LÁTOGATÁS.

Munkácsy Mihály festménye.

vel oly igen szeretett föltüntetni, újabb műveinél nem képezték figyelme fő tárgyát. A népéleti genre-alakok másoknak adtak helyet. Miltonban a lángszellemű vak költőt szerető gyermekei közt tünteti föl. Következő festményei már vallásos tárgyúak, jelesen a «Krisztus Pilátus előtt» czímű képe, mely 1882-ben készült el. A kép diadalmas európai körútja után Amerikába került egy dúsgazdag műbaráthoz, a ki azt 120,000 dollárért vásárolta meg. Munkácsy utolsó nagy művei: a bécsi műtörténeti múzeum mennyezetképe és a «Honfoglalás».

Munkácsy közel 25 évet töltött Párisban. Az Avenue de Villiersben fejedelmi fényűzéssel berendezett palotáját a születés és szellem arisztokratái látogatták, sőt megfordúltak abban sokszor koronás fők is. De e műterem soha sem látott lelkesebb fogadást, mint 1889-ben, mikor 850 magyar az akkori párisi világkiállítást alkalmúl használva, útközben meglátogatta Turinban Kossuthot, Párisban pedig Munkácsyt, ki ezt a nagy társaságot estélyre hívta palotájába. Ez a vendégség. — fájdalom — búcsúlakoma volt a párisi nagy élettől, mely szellemileg oly tragikusan fölemésztette a nagy magyar művész lánglelkét.

*

Ligeti Antal, egyik legjelesebb magyar tájképfestőnk, Munkácsy Mihályt még mint kezdő szegény ifjút, midőn húsz éves korában Budapestre jött, s őt fölkereste, apai szeretettel halmozta el és bizván tehetségében, melyet akkor még sokan kétségbe vontak, biztatta és támogatta a fiatal művészt mindaddig, míg az a «Siralomház» czímű festménye révén világhírt vivott ki magának. A Munkácsy fényes pályája kezdetéről sok érdekes adatot jegyzett föl *Ligeti*, melyekből hadd álljanak itt a következők:

1863-dik év őszén egy borzas fiatal ember — *Munkácsy* névvel — mint kezdő művész mutatta be nálam magát, és távozásakor fölkért, hogy engedném meg neki a többszöri látogatást. Rövid idő mulva ismét eljött, és hozott magával egy pár vázlatot, hogy rólok véleményt mondjak. Kezdetleges, sőt gyarló kisérletek voltak bizony azok, de megvolt bennök az eredeti, magvas fölfogás, a mi nekem azonnal föltünt. Ekkor egy pár bátorító megjegyzést tevén munkáira, körülményei iránt intéztem hozzá kérdéseket, és ő őszintén el is mondott mindent, a miből kitünt, hogy bizony sok hányattatáson ment keresztül, és hogy a jelenben is rosz anyagi helyzetben van; különben ez idő szerint Röck István gépgyáros nagybátyjánál, a Soroksári-utczában lakik.

Rövid idő mulva fölkerestem őt lakásán, és egy földszinti egyszerü kis udvari szobában találtam. Egy fél életnagyságu képen dolgozott, «Hunyady János két szerb által megtámadtatván, ékszereit közükbe dobá, és mig azok után kapkodnak, levágja őket». — Ily föladat sikeres megfejtésére nem tartván őt képesnek, komolyan intettem, hogy hasonló, erejét meghaladó munkákra ne pazarolja erejét, és a történelmi festészetről szólva, általánosságban elmondám neki, hogy az mily alapos és hosszas tanulmányt kiván, és hogy segédeszközöket ahhoz csak külföldi akadémiákon találhat föl, a mihez pedig sok pénz kell, mert a legjobb esetben is csak több évi szorgalmas tanulmányozás után mutathatna föl némi sikert és eredményt. De meg az eddig látott munkái után itélve, meg vagyok győződve, hogy az ő hivatása inkább az életkép-festészet felé irányul.

A mondottak után Munkácsy azonnal abba is hagyta Hunyadiját, és hozzá látott az életképekhez. Sok mindent összerajzolt és komponált ez időben, és mentől többet láttam tőle, mind inkább meggyőződtem, hogy az én ifju barátomban nem közönséges tehetség rejlik.

Egy reggeli órában egy szinvázlattal állít be hozzám, véleményem kikérése végett. Tárgya: «*Paraszt házban összegyűlt népnek egy olvasni tudó ember fölolvassa a «Vasárnapi Ujság»-ot.* A szobából egy nyilt ajtón a pitvarba lehetett látni, hol a tűzhelynél egy leány látszott valamivel elfoglalva lenni. Én kérdem tőle, hogy mit csinál az a leány — «kukoriczát pattogtat» felelé. «Ez a festeni való tárgy — kiáltám oda neki — ehhez csináljon kompozicziót, és igyekezzék bele humort önteni, a széptapattogó kukoriczák után kapkodó gyerekekkel.» «Igaza van» — mondá — és csillogó szemekkel sietett el tőlem. Már délután hozta a kompoziczióját, és ugyancsak megnevettetett vele. Ez lett egyike az önállólag festett legjobb képeinek ez időben. Később festette a «Husvéti locsolás» és «Felolvasás» czímű képeit, de ezeket már Bécsben fejezte be.

Munkácsy hozzám nemcsak gyakran ellátogatott, hanem a képtárnak — úgynevezett — lomtárában helyet csinálván neki, ott dolgozgatott is. Ez idő tájban föltünt, hogy szokása ellenére el-elmaradozik, és ha szállásán kerestem, ott sem volt található, és ha visszatért hozzám, szórakozottsága — úgy is elég nagy volt — mindinkább fokozódott. «No, már csak mondja el bizalommal,» — szóltam egyszer hozzá, — «hol jár, mit csinál, miben töri fejét?»

És Munkácsy csakugyan el is mondá, hogy a budai hegyek közt fekvő faluban van egy távoli rokona, ahhoz szokott ellátogatni, mert hát ennek a bizonyos rokonnak van egy gyönyörüséges szép leánya, a kibe ő fülig szerelmes, és hogy viszont szerettetik, meg hát bizony neki erős szándéka őt el is venni feleségül. «Mit gondol, szerencsétlen», — kiálték rá, — «hiszen akkor vége a művészetnek.» Beszéltem én aztán neki, hogy miért nem való neki még a házasság, de beszélhettem én akármit, ő mindig csak azt válaszolta, hogy a leány nélkül nem tudna tovább élni, és hogy a leány is azonnal öngyilkossá lenne, ha ő elhagyná; de ő azért nem mond le a művészetről, sőt inkább még jobban fog igyekezni, főkép ha Bécsbe mehetne, és őt is, mint nejét, magával vihetné, stb. Végre a sok haszontalan okoskodás is hiába való lebeszélés után így szóltam hozzá: «No jól van, nem bánom nősüljön; de csak akkor, ha már Bécsben egy évet töltött, gondolja ezt meg jól, és pár nap mulva adjon választ, és ha e föltételemet akkor sem volna hajlandó elfogadni, többé küszöbömet át ne lépje.» E határozott mondat zavarba hozta, és gondolatokba merülve távozott tőlem, igérvén, hogy mielébb meghozza a határozott választ.

Egy pár nap múlva csakugyan vidáman jött be hozzám, azon nyilatkozattal, hogy ő hát csak egyedül megy Bécsbe, csak egy kis pénzhez jusson. Én pedig ismervén az ilyféle dolgokban való állhatatlanságát, arra számítottam, hogy egy évi távollét épen elég lesz, hogy a kis falusi kalandján mosolyogjon, és nem is csalódtam, sőt rövid idő mulva a leány férjhez is ment.

*

Ligetit 1869-ben Eötvös József báró megbízta, hogy a múzeumi képtárban levő művekhez ismertető lajstromot szerkeszszen, a művészek rövid életrajzával. Ligeti életrajzokat kért a festőktől. Munkácsytól is, ki külföldről Düsseldorfból, a hol tanúlmányait folytatta, a kérést a következő levélben teljesitette:

«Hát Ligeti úr még mindig az irodalommal foglalkozik, s az én életem tragédiájának történetére is van szüksége. No itt küldöm hát, tegyen nagy emberré, de ki ne felejtse bátyám azon szavait «Miska és művész!»

«Legelőször volt szerencséje a napvilágnak engem pillantani 1849-ben, Munkácson. Szülőimet hat éves koromban elvesztve, Röck István nagybátyámhoz kerültem Csabára, ki épen akkor a forradalom megbukása miatt szorúlt anyagi helyzetben lévén, képtelen volt oskoláztatásomra és így 1855-ben asztalosmesterségre adott. Én egy darabig sorsomban megnyugodva gyalultam, de hat hosszu év eltelte után mégis megsokaltam, és ehhez járult gyöngélkedő állapotom, miből, hogy felgyógyuljak, Aradról Gyulára mentem nagybátyámhoz, ki akkor a bekövetkezett 1861-diki változások alkalmával, mint tisztviselő alkalmazva volt. Ekkoriban Gyulán időzött Szamosy, kivel megismerkedve, a festészet iránti szenvedélyem nagy mértékben fejlődött s bár még gondolni sem mertem arra, hogy az asztalosságról lemondjak, midőn gyöngélkedő egészségem engedte, mindig rajzoltam. A néhány hó alatt, mit folytonosan Szamosy körében töltöttem, haladtam annyira, hogy egyszer azon szándékom nyilvánításával léptem bátyám elé, miszerint én piktor leszek. Ő természetesen kinevetett — mondván «Miska és piktor»; de midőn egyszer találva lerajzoltam őt, némileg megadta magát s nálam el volt határozva piktorrá lenni. Vagy két évi Szamosy körében tartózkodásom után, 1863-ban felmentem Pestre, hol jelesebb művészeink ismeretségét igyekeztem tanulmányomra hasznossá tenni. Itt ismerkedtem meg egy Ligeti nevezetü tájképfestővel, kinek irántami önzéstelen tiszta jóakaratu pártfogásából sok előnyben részesültem; a képzőművészeti-társulat részéről ő csinálta ki mindig előttem az utat, melyen haladjak, ő világitott a sötétségben, és — ha volt köztök jó (?), képeimet eladta; verbuválta számomra a meczenásokat, szóval minden hinárból ő rántott ki. Végre 1865-ben az ő áldása kisért Bécsbe, hol egy évi tartózkodásom után, az ottani akadémiát megunva, ismét visszakerültem Pestre, hogy némi pénzmagra tegyek szert, melylyel Münchenbe zarándokolhassak; ez azonban nem sikerülvén, ismét az ő eszközlése következtében jutottam azon 100 forinthoz, melylyel 1866-ban bavarus országba utazhattam. Itt aztán csakugyan nem vettem tréfára a dolgot, hanem elkezdtem körmölni, először Wagnernél az akadémiában, majd privatim, később pedig Adamnál, hol a «Lakodalmi hivogatót» festettem. Ismét aztán 1868-ban átszállottam Düsseldorfba, hol mostanáig verem a festékes szekrény asztalát, szidom a németet, festek Hölzel-féle képet «Ásító susztert», stb. Ilyen dicső pályafutást tudom nem látott még. A kormány segélyét majd kifelejtem, pedig e hálátlanságot tudom azzal boszulná meg Eötvös, hogy nem adna több 800 forintot, pedig de jó volna. Azért tehát kérem némi nyomatékot adni a kormány segélyezéséből származott jó eredménynek.»

Nehány hónap mulva már feltünt Munkácsy Mihály szerencséjének csillaga. 1869 szeptember 30-án kelt levelében elmondja Ligetinek: hogyan vették meg a «Siralomház»-at a festőállványról 10,000 frankon. A többi levelei már az első diadalokról szólanak. 1871-ben a művész nevét már szárnyára vette a világhír. A fiatal mester maga is megdöbbent sikereinek nagyságától, mert így ír Ligetinek utolsó levelében:

«Oh! én sokkal nehezebbnek tartom megtartani a megállapított hírnevet, mint megszerezni. Hisz ime a tapasztalás is azt mutatja. Én magam sem tudom, hogy jutottam, minden nagyítás nélkül, egyszerre olyan állásra, a milyenről csak néhány hó előtt is még csak gondolni sem mertem volna. Ez bekövetkezett egy szerencsés véletlen által. De már most a szerencsés véletlent, azaz a véletlen szerencsét egy egész életre kiterjeszteni, biz ahhoz azt hiszem, erőm legnagyobb megfeszítése szükséges. Ezt tehát tenni fogom, mert a hanyatlás gondolata egy óriás szörnyként áll előttem, mely néha még álmomat is zavarja.»

*

Munkácsy éveken át összeköttetésben volt a «Vasárnapi Ujság»-gal, s 1867—69-ben, midőn Budapesten időzött, több rajzot is készített lapunknak, így az 1867-iki aradi dalárünnepély zászlószenteléséről, az 1868-iki debreczeni dalversenyről, illusztrácziót Petőfi «Szeget szeggel» czímű költeményéhez, stb. Mindezeket metszés alá fára rajzolta, és pedig — mint akkor maga panaszosan elmondotta — az aradi dalárünnepélyről készített illusztrácziót kétszer rajzolta meg, mivel első rajzát aradi szállásán az ablakban felejtette, s ott a forró déli nap sütése miatt a berajzolt fa teljesen összerepedezett.

Barátságos összeköttetését a «Vasárnapi Ujság»-gal később a külföldről is föntartotta, s világhírre jutott műveinek bemutatására is mindig szivesen adott engedélyt, s nehánynak fényképét ő maga megküldötte lapunknak. Lapunk szerkesztőjének pedig egy alkalommal egyik vázlatát ajándékozta, mely egy mulatozó falusi legényt ábrázol. Ennek kisebbített másolatát mai számunkban szintén bemutatjuk.

———

SIRALOMHÁZ. *Munkácsy* Mihály festménye.

KRISZTUS PILÁTUS ELŐTT.

— Munkácsy képéhez. —

Szász Károly költeménye.

Ott áll! — Az Isten-szív fájdalma
Kínban vonaglik ajakin:
Hogy ellene ez a nép vall ma,
Mely pálmát hinte odakinn.
Tegnap: «Hozsánna!» Ma: «Feszítsd meg!»
Töviset hajt a pálma-ág.
S keresztre kéri im az Istent
Gaz söpredéked, oh világ!

Kezét csontig maró kötéllel
Hóhéri összekötözék.
— Minek? hisz úgy sem emelné fel
E nagy tűrő, szelid kezét.
A szenvedés az ő hatalma.
Köpd arczul őt, hitvány tömeg!
Mig él: lebirod; győz meghalva,
S bűnöd' vérével váltja meg.

Hah! mint agyarkodik, hogy tombol
Körűle a vad csőcselék.
— Csitt, csak egy perczig, irgalomból!
Nem, még a kín nem volt elég!
Mi emberben rosz szenvedély van:
Önzés, irigység, gyűlölet,
Mind rátör — mig lerogy aléltan,
De megbocsát s áld és szeret!

Vád, szidalom, gúny omlik rája,
És átok, ütleg, mint özön.
S ki megmenthetné őt, birája:
Kezét mosó hideg közöny.
Oh milyen iszonyu bűnhalmaz,
Melylyel föld és pokol tele!
— S a kit mindenki ver, szidalmaz,
Ah, csak egy lény érez vele!

Egy nő! — Jerusalem leánya,
Az *Isten* érthetlen neked;
A szenvedő ember látványa
Fakaszt szemedbe könyeket.

Könyűd, orczádon végig futva,
Kis gyermeked keblére hull —
S a gyermek, sejtve, mitse tudva,
Fölérez angyal-álmibul.

Ránéz a Krisztus. A jövő ez,
Mit diadalmas szeme lát,
Mig itt bün, romlás, pokol környez:
Az ott a megváltott világ!
Váltságát a szeretet adja,
A szeretet fogadja el . . .
S elhal az átok vad zsivajja
És a kereszt lesz béke-jel.

Oh, művész, a ki mindezt láttad
Álmidban — s fölocsudva im
Így elbeszélted a világnak
A néma szinek hangjain:
Dicső müved világra szól bár,
És milliókat elragad,
Dús volna véle bármely oltár,
— A mienk az, mint te magad!

EGYVELEG.

★ **A franczia hadsereg számára** most egy 6½ milliméter kaliberü új puska készül, mely a megejtett kisérletek szerint minden eddigi lőfegyvert fölül halad. A csőbe egyszerre öt töltényt lehet elhelyezni, s az azt eltakaró falemez az ismétlő puskák legnagyobb hátrányát: a cső megmelegedését teljesen elhárítja. Az új puska feltalálója egy fiatal franczia tüzértiszt, ki találmányát a hadügyminiszternek ingyen felajánlotta.

★ **Az angol bank őrzése.** Az angol bankot éjjelenként egy hadseregbeli tiszt vezényelte alatt két őrmester, két káplár, 29 közember és egy dobos őrzik. Ezen őrség minden nap délutáni hat órakor a bankba vonúl, melynek kapuit ugyanakkor bezárják. Ezután az őrség a tiszt s két bankhivatalnok vezetése alatt bejárja az épület folyosóit és földalatti helyiségeit s bizonyos pontokon két-két őrszemet állít fel. Ezek az őrszemek távbeszélővel és villamos csengetyűvel vannak összekötve egymással, azonkívül az ügyeletes tisztnek óránként a távbeszélőn, naponként változó jelszavakkal jelentést tesznek. Hat órakor reggel az összes őrszemek a helyiségeket ismét bejárják, mire a bank egyik főhivatalnoka a nagy kaput kinyitja. Miután a bank földalatti helyiségeiben elhelyezett arany és ezüst készletek hármas acéllemezzel védett szekrényekben tartatnak, a bankjegyeket pedig az emeleten lévő óriási pánczélos szobákban őrzik, a katonai őrség alkalmazása inkább csak hagyományos szokásból ered. Különben is a bank ellenőrzési rendszabályai oly szigorúak, hogy bármily lopás, vagy sikkasztás legfeljebb egy óra múlva okvetlenül kiderülne.

★ **A vezeték nélküli táviró** hasznavehetősége legújabban Dél-Afrikában bizonyult be, hol Marconi az angol kormány megkeresése folytán a múlt év deczember 11-ike óta találmányát a de aar-i főhadi szálláson érvényesítette. Ez idő óta az angol tábornokok csakis a Marconi-féle távirdát használják, még pedig a hadműveletek nagy előnyére.

★ **Az amerikai kőszénnek** Európába való bevitele napról-napra emelkedik. A múlt évben Olasz-, Orosz- és Francziaország 125 millió frankot fizettek amerikai kőszénért.

★ **A föld lakói** mintegy 3064 nyelven beszélnek és több mint 1000 hitfelekezethez tartoznak.

★ **A riczinus bokor** az egyedüli növény, melyet madarak, rovarok egyaránt kerülnek. A mindent megevő kecske valamint a szamár is inkább koplalnak, semhogy a riczinushoz nyulnának. Némelyek állítása szerint ha konyhakertünket a vakondokok ellen meg akarjuk védni, elég ha nehány riczinusbokrot elültetünk bele.

★ **Az almabor terjedése.** Ambár Francziaországban a filloxera által elpusztúlt szőlők már ismét helyrehozattak, az almabor terjedése és fogyasztása folyton emelkedik. Ez részben annak tulajdonítható, hogy a takarékos franczia ember inkább az olcsó almabort iszsza, mint az értékesebb szőlő nedvét, melynek legnagyobb részét a külföldnek adják el.

★ **A szibériai vasút építésénél** 15 ezer katona is van alkalmazva. Ezek közűl eddig két ezernél több pusztúlt el, míg a többi munkások közt aránylag kevés haláleset fordúlt elő. Ennek pedig az az oka, hogy a munkások élelmezésükről maguk gondoskodnak, míg a katonák élelmiszerei szállítóktól származnak.

★ **A japáni mikádó** kedvencz sportja a lóverseny. Fogadások azonban teljesen ki vannak zárva, s a belépti díjak oly nagyok, hogy a versenyeken csak jómódú emberek vehetnek részt. A mikadó istállóiban háromezer lovat tart.

★ **51 millió métermázsa czukornál** jóval többet gyártottak a múlt évben a világon. A termelők közt Ausztria-Magyarország a második helyen áll.

———

Munkácsy Mihály festménye.

KRISZTUS PILÁTUS ELŐTT.

Munkácsy Mihály festménye.

TÉPÉSCSINÁLÓK.

Részlet *Munkácsy* «Krisztus Pilátus előtt» czimű festményéről.

PILÁTUS.

ZALOGHÁZBAN.

Munkácsy Mihály festménye.

AZ ÚJONCZOK.

Munkácsy Mihály festménye.

Munkácsy Mihály festménye.

A GOLGOTHA.

KRISZTUS ALAKJA MUNKÁCSY «KRISZTUS PILÁTUS ELŐTT» CZIMŰ FESTMÉNYÉN.

KRISZTUS ALAKJA MUNKÁCSY «ECCE HOMO» CZIMŰ FESTMÉNYÉN.

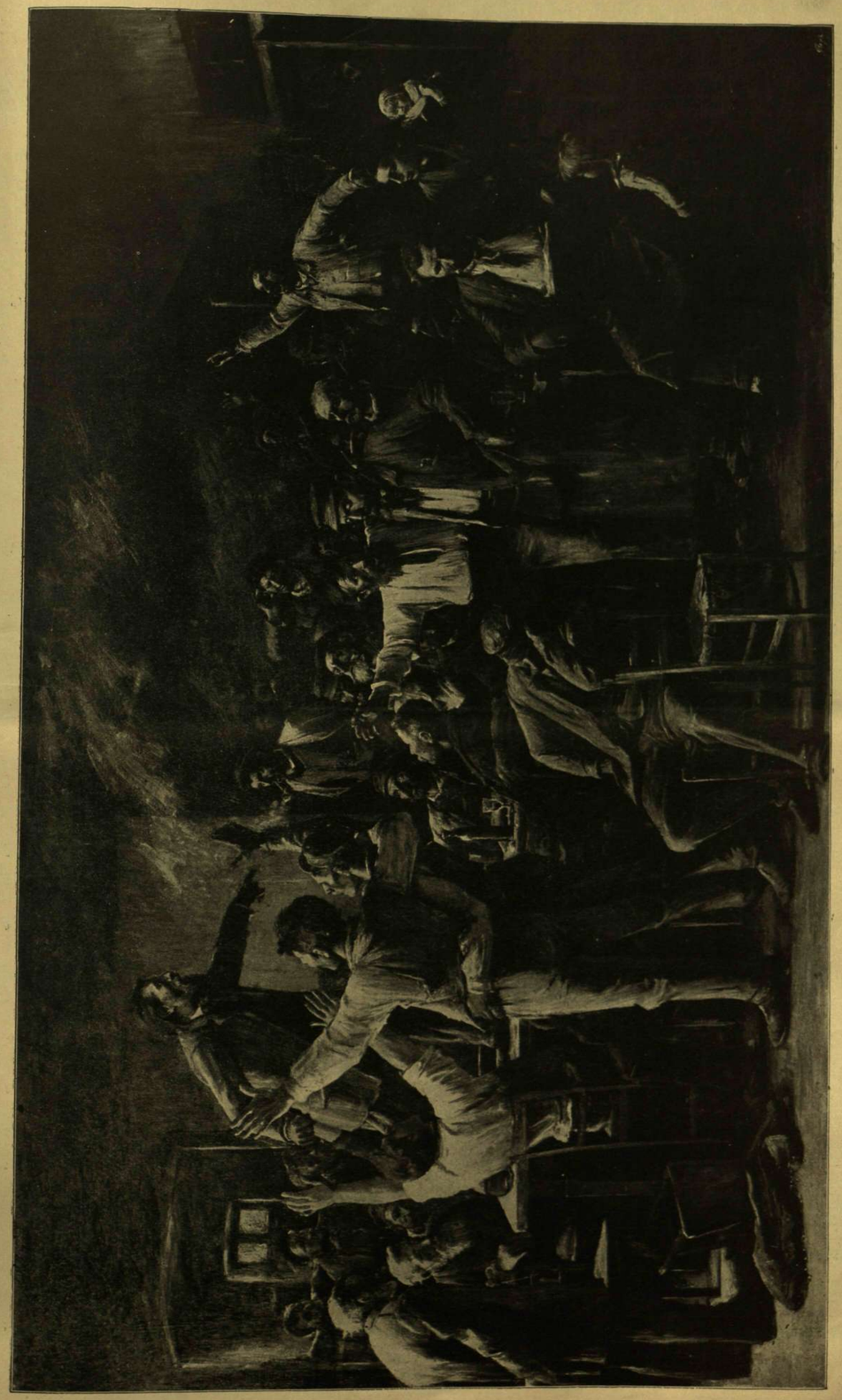

Munkácsy Mihály festménye.

A SZTRÁJK.

A FÁLU HÖSE.

Munkácsy Mihály festménye.

A KÉT CSALÁD.

Munkácsy Mihály festménye.

MUNKÁCSY MIHÁLY ELSŐ MESTERÉRŐL.

Mikor Munkácsy «Milton»-ja Budapesten ki volt állítva, több lap hibás életrajzi adatokat tett közzé a nagy művészről, s az ő első mesteréről Szamosy Elekről. *Munkácsy* mindjárt akkor felszólalt ezen adatok ellen, későbbre igérvén a részletes helyreigazítást. És e helyreigazító sorokkal a «Vasárnapi Ujság»-ot kereste meg. E levél tartalma annyira érdekes s oly szép fényt vet a nagy művész nemesen érző szivére, hogy helyén valónak tartjuk azt most ismételve bemutatni.

Munkácsynak lapunk szerkesztőjéhez intézett ezen levele igy szól:

Kedves barátom Miklós!

Az utóbbi időben többször volt alkalmam meggyőződhetni azon szivélyes, jóakaratú érdeklődésről, melylyel úgy a hazai, mint a külföldi lapok irányomban viseltetnek, s több izben olvastam rólam szóló többé-kevésbbé hiteles életrajzi adatokat. Miután azoknak majdnem mindegyikében *Szamosy Elek* jelenlegi rajztanár úrról Nagyváradon, nekem első mesteremről oly megjegyzések tétettek, melyek jellemét és társadalmi állását teljesen hamis szinben tüntetik föl: mindannyiszor sértve éreztem magamban azon hálaérzetet, melylyel neki tartozom, s melyet iránta soha meg nem szünök táplálni. Ezen tévedések felvilágositása végett engedd meg tehát kérlek, hogy elterjedt lapodban a *Szamosy* és köztem fönnállott, pályám kezdetét képező viszonyt nehány szóval magam elmondhassam.

1861-ben volt, hogy mint rokkant asztalos-legény egészségem helyreállitása végett *Gyulán* nagybátyámnál váratlanul betoppantottam, ki komoly, szigorú ember levén, valami «Jugendstreichot» gyanitva, majdnem rögtön visszaexpediált *Aradra*, honnan jöttem; másnap azonban, midőn a hideg kegyetlenül kirázott, szó sem volt többé Aradról, és szorgos ápolás alá vétettem. Szerencsémre hideglelésem harmadnapos volt, s a közbeeső napokban jól érezvén magam, szabad időmet rajzolgatással tölthettem.

Szamosy akkor tájban olaszországi útjából visszatérvén, *Wenckheim* gróf meghivása folytán családi képeket festeni Gyulára jött. A véletlen összehozván vele, elmondtam neki egész őszintén, hogy biz én asztaloslegény vagyok, de nagyon szeretek rajzolni, s hogy míg hideglelésem tart, minden időmet a rajzolásra akarom szánni. Megmutattam neki zsenge rajzaimat; ő jól megnézte előbb azokat, azután pedig engem s végre igy szólt: «Magából talán más is lehetne, mint asztalos.» Én nem tudtam, hogy belőlem más mi lehetne? noha az asztalossághoz, mi tagadás benne, nem volt nagy kedvem. «De mi legyek más?» kérdém. «Nem szeretne festő lenni?» felelé *Szamosy*. Mit tudtam én, hogy mi az a festő, de azért csak rá mondtam, hogy szeretnék biz én, de . . . «No hát kisértse meg; jöjjön hozzám, mikor ideje van; nálam, az én felügyeletem alatt rajzolhat, a mennyit tetszik.» És úgy lett; másnap beköltöztem a *Szamosy* atelier-jébe, hol a grófi család elkezdett arczképei függöttek. *Szamosy* igen szivesen fogadott s mindent megmutatott, mihez nem értettem; de azért mégis oly furcsán éreztem magam s mindig a fülemben hangzott: «Nem szeretne festő lenni?» Ha pedig rágondoltam, hogy én csak addig lehetek festő, míg a hideglelésem tart, akkor nagyon elkeseredtem. Szerencsémre a hideglelés egy egész esztendeig tartott, mely idő alatt én, *Szamosy* igen értelmes és hasznos útmutatása mellett némi haladást tettem, úgy annyira, hogy midőn egészségem helyre állt (mitől én titokban rettegtem) s nagybátyám intett, hogy most már dolog után is láthatnék, félve ugyan, de *Szamosy* által biztatva, kirukkoltam vele, hogy hiszen festő akarnék lenni . . .

«Szent ég és János! micsoda festő?»

«Hát, hát olyan, mint *Szamosy* úr?»

«Te bolond, hát azt gondolod, hogy az csak úgy megy?»

Nem tudtam én, hogy hogy megy (ha tudtam volna, nem is mertem volna talán belevágni), de *Szamosy* egy esztendő alatt úgy belém verte ezt az ideát, hogy én már egészen elfelejtettem a gyalú-padot. Az ő biztatására azután utoljára nagybátyám is engedett s azt mondta, hogy hát próbáljuk meg Isten hírével!

Mit éreztem én e pillanatban, azt leírni nem próbálom meg; Szamosy is érezte, hogy némi felelősséget vállalt magára, midőn neki uszitott a pikturának, ez időtől fogva még komolyabban, sőt egész szigorúan felügyelete alá vett, csak hogy fájdalom! nem sokára reá befejezvén a gróf által megrendelt képeket, Aradra utazott, meghagyván nekem, hogy ha oda akarnék menni, nála lakhatom s mellette tovább tanúlmányozhatok. Ezen szives meghivás folytán pár hét múlva követtem is őt. Hogy mily szolgálatot tett nekem Szamosy ez által, azt megitélni tulajdonképen csak most tudom s meghálálni soha sem!

Nála lakván, közelebbről megismert, s látta, hogy bizony én a rajzon kivül sok mást nem tudok, mit egy művésznek tudnia kellene, s így esténként egész éjfélig bajlódott velem, s a történelemben, irodalomban oktatott, s valóságos kolostori életre szoritott. Mi tagadás benne, én néha kikivánkoztam a pajtások közé, s ha szerit tehettem, meg-megszöktem. Ilyenkor Szamosyt csak azzal békithettem ki, ha haza hoztam valami kint, természet után rajzolt vázlatot.

Így telt el körülbelől másfél év, s ha mondom, hogy ezen másfél év alatt meglehetős haladást tettem, ezzel inkább *Szamosynak*, mint magamnak hizelgek. Egy szép este azonban azon szomorú hírrel lepett meg, hogy *Buziásra* fog utazni. «Mi lesz most belőlem?» gondoltam magamban. Hát az lett, hogy *Szamosy* ide is magával vitt, hol azután én is részesültem azon szivélyes vendégszeretetben, melylyel *Ormos Zsigmond*, jelenlegi temesi főispán és nagy műbarát, őt fogadta. Itt több oláh genre-képet rajzoltam természet után, melyekben *Szamosy* jó irányú tanácsai különösen nagy hasznomra voltak. Innen azután még egy útjában kisértem el *Szamosyt*. *Beodrá*-ra mentünk, hol a Karácsonyi-családot festette. Néhány hónap mulva *Szamosy* ismét visszatért Aradra; nekem meg azt tanácsolta, hogy most már menjek valamely akadémiára. Így váltam meg *Szamosytól* igen jó alappal, nehéz szivvel és az ő jó atyai áldásával, melynek hatását, Istennek hála! mind ekkoráig érezem.

Előre is megköszönvén a soraimnak adott helyet, baráti kézszorítással maradok

igaz hived

Páris, 1879. febr. 15-én.

Munkácsy Mihály.

KÖRÖSI CSOMA SÁNDOR EMLÉKEZETE.*

Irta gróf Kuun Géza.

A hazai tudomány magasztos czéljaira tett alapitványok hosszú sorát dr. Duka Tivadar, az angol kir. bengaliai hadsereg nyug. főorvosa, több angol tudós társaság s a Magyar Tud. Akadémia tagja s nagyobb alapítói egyike, azon czélból, hogy hazánk halhatatlan tudósának, Körösi Csoma Sándornak emléke az Akadémia körében ünnepélyes módon megörökittessék, egy oly alapitványnyal szaporította, melynek kamatjövedelmei minden harmadik év április havában, mint Körösi Csoma Sándor születésének és elhalálozásának hónapjában, a Magyar Tudományos Akadémia ülésén Körösi Csoma Sándor emlékének tiszteletére tartandó, a keleti tanúlmányok, első sorban az ázsiai kultura körébe tartozó tudományos értekezés szerzőjének jutalmazására fognak fordittatni.

Duka Tivadarnak e nemeslelkű alapítványát őszinte hálaérzettel, szívből üdvözöljük s nagy és szép reményeket fűzünk hozzá keleti tanúlmányaink nagyobb lendületére nézve, a mely tanúlmányok eddig, Körösi Csoma Sándor idejétől egész mostanig, hogy régibb időkről ne is szóljak, nálunk sokkal kevesebbé pártoltattak, mint a többi tudományszakok és sokkal kevesebbé, mint a mit ezen tanúlmányok hazánkban az intéző köröktől s azoktól, kiknek a támogatás hatáskörükben állott volna, úgy földrajzi, mint történelmi, sőt politikai tekintetben is, eltekintve belértékükről, kétségen kívül megérdemeltek volna. Innen van, hogy keleti nyelvészeink közül többen idegen földön voltak kénytelenek keresni a megélhetés módját s csak vágyódhattak haza kiolthatlan s valósithatlan vágyakozással. Uri János, kit Leydából Oxfordba hittak meg könyvtárnoknak s ki az ottani «Bodlejana» nevű könyvtár keleti kéziratainak pontos jegyzékét készitette el, ugyanott 1796-ban húnyt el életének 70-ik évében, a nélkül, hogy hazáját viszontláthatta volna; valamint Podhorszky Lajos sem jött vissza Párisból, hova néhány évtized előtt ment ki. S a XVI. évszáz elején élt Budai Simon épp úgy marad élete végeig Sevillában, mint sokkal előtte Tadé mester Toledóban. És azok közül, a kik külföldi tanúlmányútjaikról hazatértek, nem egy volt, a kiről a sírvers vagy a dicsőítő költemény ugyanúgy szólhatott, mint Szenczi Molnár Albertről vagy Tótfalusi Kis Miklósról. Mások megint haza térvén, nem találták meg a megélhetés és sikeres munkásság azon feltételeit, a melyek mellett keleti nyelvtanúlmányaikat erősbült, nem lankadó kedvvel s hatályosúlt erélylyel folytathatták volna.

Duka Tivadar tett alapítványával nemcsak segitségére jött a keleti tanúlmányok ügyének hazánkban, hanem egyszersmind követésre méltó példát adott sokaknak. Duka Tivadar, ki honfitársa, Körösi Csoma Sándor életének teljes kiderítésére annyit tett s kinek róla írt mesteri műveit nemcsak a nyelvészek s jelesen a tibeti nyelvvel foglalkozók fogják mindenkor olvasni, hanem mindazok, kik tudni óhajtják, hogy minő része van az általános tudományosság eddig elért vívmányaiban s fiai minő téren kezdeményeztek, végeztek alapvető munkát, váltak az egyetemes világirodalom kimagasló alakjaivá: a hazai keleti tanúlmányok nagyobb lendületére tett alapítványát a Körösi Csoma Sándorra való megemlékezésnél szebb és dicsőbb czélzathoz nem fűzhette volna, kiről oly szépen s igazán mondja gróf Széchenyi István:

«Egy szegény árva magyar, pénz és tapsz nélkül, de elszánt, kitartó hazafiságtól lelkesitve — Körösi Csoma Sándor — bölcsőjét kereste a magyarnak és végre összeroskadt fáradalmai alatt. Távol a hazától aluszsza örök álmát; de él minden jobb magyarnak lelkében. Nem magas helyzet, nem kincs a nemzetek védő-őre, hanem törhetetlen honszeretet, zarándoki önmegtagadás és vasakarat. Vegyetek példát hazánk nagyjai és gazdagjai ez árva fiún és legyetek hű magyarok tettel, nem puszta szóval, áldozati készséggel és nem olcsó fitogtatással.»

Körösi Csoma Sándor élete nehéz küzdelem volt, zarándoki önmegtagadás, s gondteljes útjain gyérek voltak a virágok és ha voltak is, hamar elvirítottak és számos és szúrós volt a tövis. Dicső hőse a tudománynak, a rögös pályát diadalmasan megfutottad s elnyerted a győzők pálmaágát.

Körösi Csoma Sándorban már mint gyermekben megvolt a fáradhatlan tudvágy. Ha egy hegytetőre ért, mint unokatestvére mondja, nem elégedett meg azzal, hogy onnan a mögötte emelkedő hegyig a völgyet beláthatta, hanem arra a hegyre is felment, hogy lássa, mi van azontúl s ilyeténképen tett sétái közt rendkivül messzire jutott el. A mozgást nem a mozgásért tette, mert hiszen az élénk gyermek és az életerős ifjú amúgy is eleget mozog, hanem a vidékek megismeréseért. Fáradhatlanságát mindazok említik s csodásnak mondják, kik valaha vele érintkeztek. Hegedüs Sámuel tanár, mint Dukánál olvassuk, a fáradságokban való bámulatos kitartását nagy mértékletességének tulajdonítja. Csoma nem volt lángész, mint Duka is megjegyzi, hanem kitartó szorgalom jellemezte. Egy másik erősen kitetsző jellemvonása: megmásíthatlan elhatározása, melyet sem igéret, sem fenyegetés, sem baráti kérés meg nem változtathatott. Hegedüs Sámuel tanár hiába kérte, hogy túlmerésznek látszó útitervéről lemondjon, hiába biztatta azzal, hogy ha marad, annak idejében az enyedi professzorságra is bizton számíthat, hiába figyelmeztette az ifjon út veszedelmeire, mondva: «Innen Enyedről, ha kell, egy veszszőcskével elmegyek Londonig és senki sem bánt, de Közép-Ázsiát beutazni nem egyes embernek való feladat. Mind ez nem győzte meg s szándékában állhatatosnak maradt.

* A Magyar Tud. Akadémiában Körösi Csoma Sándor emlékére tartandó felolvasások sorát gróf *Kuun Géza*, a kitünő tudós nyitotta meg április 30-ikán, ily czimü értekezésével: *Ismereteink Tibetről*. Az értekezésnek bevezető és befejező részéből közöljük a szerző szives engedélyével a jelen kivonatot.

MUNKÁCSY EGYKORI PÁRISI MŰTERME. Pataky László rajza.

És mily eredményeket ért el! Hiszen akár legyen Tibet nyelvéről grammatikai vagy lexikographiai tekintetben szó, akár fordúljon a vizsgálat az északi buddhizmus eredetének s fejlődésének történetére, akár a tibeti geographiára s régészetre tartozó kérdések kerüljenek szóba, még most is, 58 évvel halála után a nagy kezdeményezőnek, a ki a tibeti tanúlmányok terén a részletkérdésekhez vezető útakat járhatókká tette, irányaikat megjelölte, elágazásaikat kimutatta, — a tibeti tanúlmányok jelenlegi mívelői benne nemcsak a kezdeményezőt tisztelik, nemcsak az általa lerakott alapon s az általa gyűjtött anyaggal építenek tovább, de az egyes kérdéseknél is minduntalan reá hivatkoznak s a legkitünőbb ismerői Tibet népének s nyelvének a vitás kérdések eldöntésénél sokszor Körösi Csoma Sándor nézetéhez csatlakoznak, mint olyanéhoz, melyet eddig senki meg nem czáfolt. Így Emilio Teza, a jeles nyelvész, akadémiánk költagja, úgy nyilatkozott előttem, hogy ha valamit keres a tibeti nyelv köréből, most is K. Csoma Sándor nyelvtanához és szótárához folyamodik, mert nála találja meg az illető tárgy legvilágosabb előadását. E. Kuhn pedig igy ir Csomáról: «Egy nagy dolgokra vállalkozó magyar, Körösi Csoma Sándor Erdélyből, a kinek eredeti terve az volt, hogy népének rokonait kutassá fel Ázsiában, a harminczas években a tibeti nyelvtanúlmánynak tulajdonképeni megalapítójává lett.» Barthelémy St. Hilaire ugyanigy nyilatkozik egy Duka Tivadarhoz intézett levelében.

A Magyar Tudományos Akadémia K. Csoma Sándor emlékét eddig is híven ápolta, gondosan összeszedte mindazon irományokat és tárgyakat, melyek egykor jelesünk birtokában voltak, a felolvasások rendjén dicső neve gyakran hangoztatott s ime mostantól fogva, mint a hogy fennebb mondók, a dr. Duka Tivadar által tett nagylelkű alapítvány rendelkezése szerint minden harmadik évben az április hó egyik gyülésén emlékének tiszteletére felolvasás fog tartatni. A hazaszeretet s az emberiség ügyének szolgálunk, ha nagyjaink emlékéhez nem csupán a kegyelet koszorúival járulunk, de az emléket mindenkor ébren tartjuk nemes példányképen a jelennek s jövőnek. S ki méltóbb erre, mint Körösi Csoma Sándor, a jelesek jelese, martyr és győző, a hazai tudománynak dísze s örök büszkesége.

A KIRÁLYVÁRÓ BERLIN.

— Saját tudósitónktól. —

Berlin, 1900 május 2.

Minden Berlinben élő magyar szive nagyot dobbant amaz örömhír hallatára, hogy jön a magyar király! Igen, királyunk Ő Felsége, a ki 1889 óta nem volt Berlinben, eljön, hogy személyesen legyen jelen az ifjú német trónörökös nagykorúvá nyilvánításánál, hogy része legyen abban a vendégszeretetben, melylyel őt a németek hatalmas császárja, az ő legmeghittebb barátja, valamint Berlin városa fogadják.

A három napig tartó ünnepélyek fénynyel és pompával lesznek teljesek. Berlin, a német birodalom fővárosa ünnepi köntösbe öltözött, zászlódiszt öltött; a merre csak szemünk ellát, mindenütt virágerdő és lobogó zászlók ötlenek szemeinkbe. A Brandenburgi kapuról hat óriási vörös-fehér-zöld magyar nemzeti színű zászló leng alá; és bizonyára az ódon kapu falain most lenget először a szél magyar lobogókat. Az «Unter den Linden» valóságos zöld erdő és a fenyőkoszorúk közt is ott lebeg a megszámlálhatatlan apró magyar és osztrák zászlócska. Művészieszen készült el a diadalkapu, gyönyörűen vannak diszítve a falak, a merre királyunk el fog haladni.

A pályaudvaron királyunkat a német császár, továbbá a birodalmi herczegek és a különféle nemzetek diplomáciai küldöttei fogadják. A pályaudvar előtt üdvlövéssel és zeneszóval üdvözlik a koronás vendéget; majd a Bellevue Strassén és a Sieges Alleén át hajtat végig a királyi fogat. Az Unter den Linden felső részén, a brandenburgi kapu előtti diadalívnél három szép porosz leány: *Kirschner* Matild, a főpolgármester leánya, *Knoblauch* Margit, a városi tanács elnökének huga és *Jakobi* Lotti, Jakobi városi tanácsos leánya virágbokrétát nyújtanak át a királynak.

Itt helyezkednek el a «Berlini Magyar Egyesület» tagjai is, a hova zászló alatt vonúlnak ki. Az egyleti zászlót *Willóner* Jenő hírlapíró viszi díszmagyarban. Ugyane helyen fognak csoportosúlni az osztrák egyletek is. A «Habsburg Verein» tagjai, az osztrák-magyar hadsereg Berlinben időző tartalékos tisztjei a pályaudvaron, egyenruhába öltözve üdvözlik a király Ő Felségét.

Kirschner polgármester üdvözlete után a menet az Unter den Linden zászló- és virágdiszben pompázó útjain vonúl a császári palotába. A császári palota környéke, a múzeum és I. Vilmos császár szobra, mind szépen van diszítve.

Szombaton este 9 órakor nagy ünnepi estélyt rendeznek a Berlinben élő osztrákok és magyarok a Hôtel Kaiserhofban. Este fényes kivilágítás lesz királyunk Ő Felsége és a nagykorúvá nyilvánított német trónörökös tiszteletére. Ugyancsak szombaton este díszelőadást tartanak a királyi operaházban, melyen Ő Felsége a német császárral együtt meg fog jelenni.

Vasárnap királyunk a berlini magyar és osztrák egyletek hódoló küldöttségeit fogadja. Többek közt a «Berlini Magyar Iparos Kör» három tagú hódoló küldöttségét is, kik munkás-öltönyben, munkás-jelvénynyel fognak Ő Felsége előtt megjelenni.

A német császár Kirschner főpolgármestertől az után tudakozódott, hogy melyek királyunk Ő Felségének a kedvencz virágai? A főpolgármester érintkezésbe lépett a berlini osztrák-magyar kolonia vezető tagjaival, a kiktől ezt megtudván, mind ilyen virágokkal diszitik fel a város azon részeit, a merre királyunk el fog haladni. S bizonyára kellemes meglepetés lesz királyunk előtt, hogy a bevonúláskor minden az ő kedvencz virágai szineiben fog pompázni.

Ez is mutatja, milyen figyelmes Vilmos császár az ő fejedelmi vendége és barátja iránt.

Np.

AZ AKADÉMIA NAGYGYŰLÉSE.

A Magyar Tud. Akadémia minden esztendőben május első hetében tartja nagygyűlését. Ekkor itéli oda a jutalmakat, tüzi ki az új pályázatokat, s választja új tagjait. Az idei közgyűlés május 1-én vette kezdetét. E napon az osztályok üléseztek egyenként, hogy az ajánlott tagok közül kiválasszák jelöltjeiket, pályázatokat döntsenek el és hirdessenek újakat. E tekintetben legtöbb dolga az első osztálynak akadt, a melynek javaslatot kellett tennie az Akadémia nagyjutalma és a Marczibányi-díj odaitélése iránt.

Az osztályok értekezlete. Május első napján gyült össze az Akadémia három osztálya, hogy megállapítsa előterjesztéseit a nagygyűlés számára.

Az I-ső osztály (nyelvtudomány, szépirodalom) *Szász* Károly, majd gróf *Kuun* Géza elnöklete alatt tanácskozott. Az idén ezt az osztályt illette az Akadémia *nagy jutalmának* (200 arany) oda itélése. A jutalmat a birálók *Szinnyey* József r. tag «Magyar Tájszótár» czímű munkájának, a Marczibányi-mellékdíjat *Munkácsi* Bernát «Votják Szótár»-ának ajánlották. A *Lukács Krisztina*-féle jutalomra beérkezett «A magyar nyelv török elemei» czímű munka, melyet a három biráló egyhangú véleménye alapján jutalomra érdemesnek itéltek. A *Sámuel-díjat* (a nyelvtudományi irodalomban megjelent figyelemreméltó nyelvészeti tanulmány) *László* Géza: «Zilah-vidéki nyelvjárás» czímű értekezésének itélték oda. Dicséretben részesültek: Hetyei Szende, Schmidt Henrik és Tanczó Ferencz értekezései. A *Lévay-jutalomra* (Kisfaludy Sándor élete és munkái) két pályamű érkezett. A díj egyik műnek sem adható ki.

Ezután következett a szavazás az *új tagokul* ajánlottak fölött. Az osztály megválasztásra ajánlja: levelező tagokul dr. *Melich* János, *Kégl* Sándort, *Frecskay* Jánost és *Erődi* Bélát. Külső tagságra: *Barbier de Meynardot*, *Brogmann* Károlyt, *Hohidákis* Gergelyt és *Krombacher* Károlyt, mind a négyet egyhangulag. A *Bródy-jutalmot* (hirlapirói és publicistai működésért) a birálók báró *Kaas* Ivornak ajánlják kiadni.

II. osztály, (történelem, államtudomány.) Tiszteleti tagnak jelölték Bubics Zsigmond kassai püspököt; rendes tagoknak: *Concha* Győzőt és *Csánky* Dezsőt; levelező tagoknak: *Csoma* Józsefet, *Fináczy* Ernőt és *Wertheimer* Edét. A pesti hazai első takarékpénztár Fáy-jutalmát *Pauler* Gyulának itélték oda «A magyar nemzet története» czímű művéért. A Sztrokay-jutalmat *Hajnik* Imre kapta meg «A magyar birósági perjog» czímű munkájáért. A kereskedelmi csarnok díjának *Halász* Sándor lett a nyertese a posta-takarékpénztári check-forgalomról szóló művével. A Vitéz és Vigyázó jutalmakat nem adják ki.

III. osztály, (természettudomány, mathematika.) Tiszteletbeli tagnak jelölték *Duka* Tivadart, rendes tagnak *Réthy* Mórt; külső tagoknak: *Boltzmann* Lajost, *Mendelejeff* Dimitrijt és *Stächel* Pált. A Wahrmann-jutalomra az osztály *Bezerédj* Pált ajánlotta a selyemtenyésztés körül szerzett nagy érdemeinél fogva. A *Forster* jutalmat *Rázsó* Imrének itélték oda, megbízván, hogy a vetőmag termeléséről részletesen dolgozza ki benyújtott munkáját.

Mindenik osztály ezenkívül a meglevő alapokból kitűzte szokásos évi *új pályázatait*.

A nagygyűlés első napja május 2-ikán báró *Eötvös* Loránd elnöklete alatt tudomásúl vette az osztályok jelentéseit, s az osztályoknak a pályázatokra vonatkozó javaslatait helybe hagyta. De a *Bródy-jutalomra* nézve a bizottsági előterjesztést nem fogadta el.

A Bródy-jutalom odaitélésére kiküldött bizottság tagjai voltak: Pauler Gyula, Heinrich Gusztáv, Ballagi Aladár, Concha Győző és Riedl Frigyes. E bizottság, melyre a megjutalmazandó publiczista személyének kiválasztását bízták, egyhangúlag báró Kaas Ivornak itélte oda a jutalmat. A bizottság jelentését Concha Győző terjesztette elő; főrészei ezek: Kaas Ivor több, mint 30 éve szolgálja a sajtóban a nemzet ügyét. Dolgozatai megleptek szakszerűségükkel, ténybeli alapjaik iránti gondos tájékozottsággal, irályuk előkelőségével, szerkezetük könnyűségével. Kaas Ivor a magyar vezérczikk mai formájának megteremtője. Báró Kaas Ivort nagy értelmi tulajdonságain, dolgozatainak művészi kiválóságán, tiszta jellemén felül különösen meggyőződésének bátorságáért, külbefolyásoktól való függetlenségéért ajánlja a bizottság a Bródy-jutalomra, tekintet nélkül politikai pártállására.

Az akadémiai bizottság e határozatát a nagygyűlés 18 szóval 7 ellen elvetette. Minthogy azonban a díjat még az idén ki kell adni, november hónapban rendkívüli ülésen határoznak a díj sorsáról.

Az igazgatóság ülése. Május 3-ikán az Akadémia igazgatósága tartott ülést báró Eötvös Loránd elnöklete alatt. Ez ülésnek nem volt egyéb tárgya, mint hogy az igazgató-tanács tudomásul vette a pénztár megvizsgálásáról szóló jelentést és az ügyész bejelentéseit.

Az ünnepi közgyülés. Május 6-ikán délelőtt az Akadémia nagytermében tartandó ünnepi közgyűlés tárgyai:

1. Elnöki megnyitás, báró *Eötvös* Lorándtól; 2. jelentés az Akadémia 1899. évi munkásságáról, *Szily* Kálmán főtitkártól; 3. gróf *Andrássy* Gyula levelező tag előadása: «Miként tartotta fenn Magyarország a középkorban alkotmányos szabadságát?» 4. *Beöthy* Zsolt rendes tag előadása: «A magyar irodalom a mohácsi csatában.»

MUNKÁCSY MIHÁLY HALÁLA.

Munkácsy betegségének csirái már régebben mutatkoztak. Lelkét megtámadták a túlfeszített munka és az azzal járó izgalmak. Páris nagy művészvilágában őt bár jól ismerték, de mégis idegennek tekintették s valóban hosszú párisi időzése alatt is csakugyan idegen maradt, soha sem érezte magát otthon. Természete, lelke, minden szokása elütött a párisi élettől s végtelenül fárasztotta, hogy abba bele kell magát élnie. A káprázatos, fényes élet nem csak dicsőséggel övezte, hanem bódító zajával kábította és mindennapra kiszabott kényelmetlenségeivel zaklatta. Lassan homályosúlni kezdett a nagy elme s teremtő ereje lépésről-lépésre hanyatlott. Legutolsó nagy képe az «Ecce homo» volt, melylyel az ezredéves ünnepekre tért haza. Ennek a képnek Budapesten bemutatása után egy évvel, 1897 tavaszán vitték el a Rajna-parti intézetbe, Endenichbe, közel Bonnhoz és közel Düsszeldorfhoz, a hol egykor ifjú lánglelkével megalkotta a «Siralomház» tragédiáját. 1896-ban már úgy érkezett haza, hogy itthon is marad, az összel elfoglalja díszes helyét, mint a magyar szépművészetek országos felügyelője. Ez új állás lett volna és Munkácsy számára szervezték. Soha sem foglalhatta el; nem hagyta el többé Endenichet.

Már évekkel előbb is szemmel látható volt rajta a test gyöngülése. Korán megőszült, teste meghajlott, a járás fárasztotta, tekintetének fénye veszett. Aggódó szemmel nézték régi ismerősei már akkor, mikor a «Honfoglalás» nagy képével jött haza. Már akkor maga is panaszkodott gyöngélkedésről.

Gerincz-sorvadás nyomai jelentkeztek a nagy művésznél. 1898 ban aztán ezt agytompulás tetézte. Menthetetlen volt. Az orvosok megmondták, hogy immár halott a művészetnek és teste sem soká bírja. A kik fölkereské Endenichben, hogy lássák, hogy meggyőződjenek állapotáról, a legkisebb biztatás nélkül tértek vissza onnan. A párisi kis palotában, a hol pazar fényű műterme volt, 1898 nyarán eladtak már mindent.

A feltűnő szép férfi rohamosan pusztúlt. A remek fő, bozontos, sűrű hajával, férfias bajuszával és szakállával a megtört aggastyán képe lett. Szelíd szemei gyakran könyben úsztak. A test sínlődött, a lélek érzéketlenné vált. Halálára régen készen volt mindenki.

Neje az utóbbi időben Endenich közelében Bonnban tartózkodott. Munkácsy az ő karjai közt halt meg május első napján délben. Ő táviratozta meg a szomorú hírt Budapestre több ismerősnek, többi közt *Zsilinszky* Mihály közoktatásügyi államtitkárnak is, ki rokona a nagy művésznek, és szerencsétlenségében ügyeinek gondnoka volt. A közoktatásügyi miniszter ekkor épen Bécsben volt, de táviratilag intézkedett a nagy művész temetéséről, holttestének hazaszállításáról. Május 2-ikán délelőtt Zsilinszky többeket tanácskozásra hívott össze, hogy a temetés felől tanácskozzanak. Zsilinszky maga délután elutazott a halotthoz.

A gyászhír vételére a Képzőművészeti Társulat a *Műcsarnokon* azonnal kitűzte a fekete zászlót, hasonlóképen a *Nemzeti Szalon* is.

Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter Munkácsy özvegyéhez a következő táviratot intézte Bécsből: «Fogadja legmélyebb részvétemet nagynevű férje halála alkalmából, a mely nekünk, magyaroknak, kettős fájdalmat okoz: nemcsak a nagy művészt, de a lelkes hazafit is siratjuk benne, a kinek életpályája nemzete dicsősége volt s kinek elhúnyta nemzeti gyászt jelent.»

A király részvéte. Az országos gyászban részt vesz a király is. A művész halálának hírére Ő Felsége kabinet-igazgatója, Schiessl, a király parancsára táviratot intézett Wlassics közoktatásügyi miniszterhez, s fölkéri, hogy «a pótolhatatlan veszteség alkalmából, mely első sorban a magyar művészetet érte, Ő Felsége legbensőbb részvétét tudassa a Képzőművészeti Társulattal, s mindazon hazai egyesületekkel, melyeknek a boldogúlt mester tagja és dísze volt».

Budapest fővárosnak május 2-iki közgyűlésén jelentették be Munkácsy halálát, ki a főváros díszpolgárai közé tartozott. *Márkus* József főpolgármester megindultan emlékezett meg a nagy veszteségről, mely a nemzetet egyik legnagyobb fiának elhunytával érte. *Halmos* János polgármester indítványozta, hogy Munkácsy holttestének a befogadására külön dísz-sirhelyet ajánljon föl a törvényhatóság, s fölhivta a közgyűlés a tanácsot, hogy a temetésen való részvétel tekintetében is tegye meg a lépéseket. Végül indítványozta a polgármester, hogy a mennyiben Munkácsy emlékét Budapesten majd megörökítik, a tanács tegyen annak idején indítványt aziránt, hogy a főváros miként vegyen részt az emlék állításában. Mindezt általános helyeslés mellett fogadták.

A képviselőház részvéte. A képviselőház május 3-iki ülésén, a napirend előtt felszólalt *Hock* János s megemlékezett Munkácsy haláláról.

«Munkácsy, midőn kilépett a nagyvilágba — így szólt Hock — az ő talentumosságával egyúttal a fajunkban rejlő művészi erőt és tehetséget is kinyilatkoztatta. Ismertté tette a magyar nevet, ismertté tette a fajunkban rejlő nagy művészi kvalitásokat. Ez előtt a magyar zseni előtt életében hódolt az egész világ s az ő dicsősége a mi dicsőségünk is. Kegyeletes hálával illik azért megemlékeznünk róla most is, midőn ravatalánál könnyezve áll az egész ország és siratja benne ennek a korszaknak egyik legnagyobb mesterét és a magyar művészi tehetségnek egyik kiváló fényes csillagát.» Nem akar indítványt tenni a Háznak, a kormányra bízza azt, de kéri a Házat, hogy a kormány javaslatait támogassa, s járuljon hozzá, hogy a nemzeti gyász megörökítessék a Ház jegyzőkönyvében.

Széll miniszterelnök vette át ezután a szót. Nincs senki, a ki magát kivonná az általános fájdalom érzése alól. A maga részéről szívesen hozzá járúl, hogy a Ház a jegyzőkönyvben adjon kifejezést fájdalmának. A továbbiakra nézve bevárandó a kultuszminiszter megérkezése, a ki esetleg a legközelebbi ülésben fog e tárgyban indítványt tenni.

A képviselőház május 4-iki ülésében *Wlassics* Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter adott kifejezést a nemzet gyászának Munkácsy elhunyta fölött, s az ő indítványára a *Ház* egyhangulag elhatározta, hogy fájdalmának és részvétének jegyzőkönyvben ad kifejezést, a miről az özvegyet a Ház elnöke fogja értesíteni; a ravatalra koszorút küld s a temetésen testületileg jelen meg. Elhatározta a Ház azt is, hogy a boldogult temetése *országos költségen* történjék.

Az orsz. képzőművészeti társulat választmánya május 3-ikán gr. *Andrássy* Tivadar elnökségével ülést tartott. Gróf Andrássy mély megilletődéssel szólt a magyar művészetet ért sulyos csapásról.

Indítványára elhatározta a választmány, hogy felajánlja a miniszternek a gyász rendezésében való részvételét; kéri, hogy az elhunyt nagy mester a műcsarnokban helyeztessék ravatalra. A társulat nevében koszorút helyez a ravatalra. Az özvegyhez részvétiratot intéz. Munkácsynak létesítendő *szobrára* gyűjtést indít és erre a czélra a maga részéről kétezer koronát szavaz meg. Végül felkéri Berzeviczy Albertet, a társulat alelnökét, hogy Munkácsy ravatalánál a társulat nevében beszédet mondjon.

A választmány körében a *szoborra* megindított gyűjtés már az ülés alatt hatezer koronát eredményezett.

A holttest hazahozatala. *Wlassics* közoktatásügyi miniszter, ki Munkácsy halálakor hivatalos ügyekben Bécsben volt, csak e hó 3-ikán este térhetett haza. A miniszter kimerítő jelentést tétetett magának mindarról, a mi eddig Munkácsy tetemének hazaszállítására és temetésére nézve történt, s táviratban megkérte a bonni rendőrhatóságot, hogy az özvegy kérésére Munkácsy holttestének hazaszállítására állítsa ki a szükséges halottszállító levelet.

A párisi magyar művészek A Párisban élő magyar művészek Munkácsy temetésére koszorút küldenek. Munkácsy két művét, melyek a világkiállítás műcsarnokában vannak kiállítva, fekete gyászfátyollal vonták be.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Corpus Juris Hungarici (Magyar törvénytár). A magyar törvénytárnak a *Franklin-Társulat* által rendezett millenniumi emlékkiadásából, a mely immár befejezése felé halad, ismét két vaskos kötet hagyta el a sajtót, melyek elseje *az 1608—1657. években* alkotott törvényeket, a második kötet pedig *az 1540—1848. évi erdélyi törvényeket* tartalmazza. A törvények szövegét mindkét kötetben dr. Kolozsvári Sándor és dr. Óvári Kelemen kolozsvári egyetemi tanárok vizsgálták át nagy gonddal s a latin nyelven hozott törvényeket az eredeti szöveg mellett az ő jeles magyar fordításukban is közlik a kötetek. A törvénytár szerkesztője, dr. *Márkus* Dezső mindkét kötetet igen számos becses jegyzettel látta el, melyek a korábbi és későbbi törvényhozás közti vonatkozásokat pregnansan tüntetik fel, az erdélyi törvények köteténél pedig az erdélyi törvényhozásnak az anyaország törvényhozásával való hasonlóságának és összhangjának kimutatására fordította a szerkesztő a legnagyobb figyelmet. E kötetet, mely jogirodalmunknak nagy hézagát pótolja, Kolozsvári Sándornak és Óvári Kelemennek az erdélyi törvényhozás történetéről és Márkus Dezsőnek az erdélyi jog forrásairól írt tanúlmánya vezeti be. Mindkét kötet latin és magyar nyelvű időrendbeli tartalommutatóval van ellátva. A gyűjteményt befejező két kötet sajtó alatt van és legközelebb megjelenik, míg az egész gyűjteményre kiterjedő betűrendes tárgymutató az ősszel készül el.

A «*Magyar Törvénytár*» eme millenniumi kiadása 1000—1895-ig terjed és húsz díszes kiállításu kötetből áll. A teljes munka ára fűzve 120 korona, bekötve 150 korona. Kiegészítéseül megjelentek az 1896, 1897, 1898 és 1899. évi törvények, melyeknek bolti ára együtt fűzve 21 korona, kötve 29 korona, s a melyeknek minden évfolyama külön is kapható.

Déryné naplója. A régi magyar színészviláról és társadalmi életről nagybecsű iratokat birunk Déryné naplójában, melyet legelőször a «Vasárnapi Ujság» 1877. évfolyamában 25 közleményben *Törs* Kálmán tüzetesen ismertetett; ugyancsak *Törs* Kálmán a naplót két kötetben sajtó alá is rendezte, a mely két kötet a Kisfaludy-társaság kiadásában jelent meg. E kiadás már elfogyván, Déryné naplóját most teljes szövegében kiadja a Singer és Wolfner czég. *Bayer* József, a magyar színészet történetének alapos kutatója rendezi az új kiadást, A munka három kötetben fog megjelenni, de lesz belőle füzetes kiadás is. Az első füzet most jelent meg, ára 50 fillér; az egész munka 28—30 ilyen füzetből fog állani. A teljes mű előfizetési ára 14 korona.

Tudományos zsebkönyvtár. E czím alatt indított vállalatában *Stampfel* Károly pozsonyi könyvkereskedő a tudomány különféle ágainak ismertetését kívánja nyujtani apró füzetekben, rövidre fogva, csak a legfőbb dolgokra terjeszkedve ki. Két év alatt a megjelent füzetek száma elérte már az ötvenet. Mind e füzetek szakemberek munkái, kik között több, az irodalomban jól ismert nevet találunk; a zsebkönyvek könnyen érthető előadásban vannak megírva. Egy-egy füzet ára 60 fillér.

Színházak. A *Vigszinházban* május 2-án játszottak először «*Pólyás baba*» czím alatt egy angol bohózatot. Irta *Sterner*, magyarra fordította *Marquis* Géza, átdolgozta s helyi viszonyokhoz alkalmazta *Szomaházi* István. Van benne elég hosszadalmasság, de egyik része kaczagtató. Valamelyik kaszinó lépcsőjén egy pólyás babát találnak, a kaszinó magáénak fogadja, nagyon szereti, sőt kisorsolja. De némely hölgyben gyanút kelt a pólyás baba, s hogy puhatolózzanak, férfi ruhában elmennek a kaszinóba. Ebből támadnak a bonyodalmak és félreértések. A legjobb jelenet pedig az, mikor a kaszinó összes tagjai léggömböcskékkel, falovacskákkal, sípokkal veszik körül a babát és altató dalt dúdolnak neki. Ezen az egész közönség jól mulatott, s megtapsolták a szinház új komikusát, *Vendreit* is, ki jó erőnek mutatkozik.

A *Népszinházban* május 2-ikán a közönség régi ismerőst köszöntött, *Pálmai* Ilkát, ki egy évtizeddel ezelőtt távozott innen, s Bécsben, Berlinben, Londonban működött. Most mint vendég jótékony czélra lépett fél, az «Ujságirók Egyesülete» és az «Otthon» iroi kör javára. Tapsolták, virágokkal halmozták el a még művészi teljében levő Pálmai Ilkát. «*A nap és hold*» és «*Szép Heléna*» egy-egy felvonásában játszotta a főszerepet. Az estét kiegészítette Herczeg Ferencz «Gyurkovics lányok» vígjátékának első felvonása. Ebben mindenik szinház tagjai közül közreműködtek: Csillag Teréz, Rákosi Szidi, L. Somló Emma, Bojár Teruska, Ráthonyi, Tollagi, Rózsahegyi.

MULATÓ LEGÉNY. Munkácsy Mihály vázlata.

Előfizetési föltételeink:

A «**Vasárnapi Ujság**» negyedévre 4 korona, — félévre 8 korona.

A «**Vasárnapi Ujság**» a «**Világkrónikával**» együtt negyedévre 4 korona 80 fillér, — félévre 9 korona 60 fillér.

A **Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a Világkrónikával** negyedévre 6 korona, — félévre 12 korona.

A «*Vasárnapi Ujság*» szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilap, hetenként két és félíven, **évenként több mint 130 íven,** s több mint **ezer képpel** jelen meg. A «*Vasárnapi Ujság Regénytára*» czimü állandó heti mellékletében a legjelesebb hazai és külföldi iróktól közöl elbeszéléseket és regényeket *képekkel*.

Az előfizetések a «**Vasárnapi Ujság**» és «**Politikai Ujdonságok**» **kiadó-hivatalába, Budapest, Egyetem-utcza 4. szám** küldendők. *Egyes előfizetések* legczélszerűbben posta-utalvány által eszközölhetők.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia április 30-iki heti ülése Körösi Csoma Sándor emlékének volt szentelve. Duka Tivadar tett alapítványt az Akadémiánál a czélra, hogy minden harmadik évben ily emlékünnepély tartassék, s az azon fölolvasott értekezések kiadassanak. Gróf *Kuun* Géza emlékezett meg ez alkalommal K. Csomáról «Ismereteink Tibetről» czímű, élénk tetszéssel fogadott értekezésében, melyet fentebb ismertetünk. Gróf *Kuun* Géza a Duka Tivadar által ily értekezésre szánt jutalmat visszaajándékozta az Akadémiának, hogy három év múltán az akkor esedékes kamatokkal, annak adja, a ki addig a keleti tudományban a legtöbb érdemre tesz szert. Ugyanez ülésen *Szily* Kálmán főtitkár fölolvasta *Duka* Tivadar levelét, a melylyel Körösi Csoma legutolsó arczképét ajánlja föl az Akadémiának.

A történelmi társulat május 3-iki ülésén *Thaly* Kálmán, a Rákóczi-kor nagy küzdelmeinek leirója, most e korból a költészet egy sugarát mutatta be. *Rákóczi Erzsébet grófnőről* olvasott föl érdekes adatokat, egy fiatal asszonyról, ki a beteges, rideg Erdődi Ábrahámhoz ment feleségül s mellette boldogtalannak érezte magát. A kis-tapolcsányi erdőben a fiatal grófnő sokat vadászott, «tapolcsányi Dianának» is elnevezték. Megismerkedett Esterházy Pállal, a ki a bányavidéki hadak fiatal kapitánya volt, Leveleket váltottak s egy ilyen megmaradt levélhez, melyet a grófné Szomolányból irt 1763-ban boldogtalan házasságáról, egy költeménye is volt csatolva. Thaly szerint ez a költemény oly gyakorlott tollra mutat, hogy bizonyára nem is az egyetlen. E szerint Rákóczi Erzsébet az irodalomtörténetben megelőzi az eddig első magyar költőnőnek tartott gróf Pekry Lőrincznét, szül. Petrőczi Katát.

A Magyarországi Hírlapírók nyugdíjintézetének közgyűlése dr. *Falk* Miksa elnöksége mellett április 29-én tartotta közgyűlését. Még nincs húsz éve, hogy az egyesület alakúlt, s máris másfél millió korona a vagyona, évenként pedig adományokból, tagsági díjakból, a vagyon kamataiból a múlt évben 96,000 korona volt a gyarapodás. A tagok száma 133.

A múlt évben az adományok összege 37,000 koronára ment; ebben van gr. Andrássy Dénesnek és nejének 20,000, Schreyer Jakabnak, a kereskedelmi csarnok titkárának 5000 koronás adománya. Az összes bevétel 127,336 korona, a kiadás 21,391 korona, az értékpapirok árfolyamán a veszteség 9946 korona. Az összes vagyon 1.481,037 korona. Az intézet háza 646,000, értékpapirjai 781,628 koronát képviselnek. Az intézeti háznak magának 33,445 korona volt az évi jövedelme. A közgyűlés köszönetet szavazott az adakozóknak. A jelentések után a választások következtek. Megválasztattak: elnökké dr. Falk Miksa, alelnökké: Hegedüs Sándor és Heltai Ferencz, az igazgatósága: Cziklay Lajos, Gelléri Mór, Schiller Zsigmond, Sturm Albert és Szatmári Mór, a felügyelő bizottságba: Fáy Béla, György Aladár, Lendvay Sándor, Peisner Ignácz és Szőts Pál. A közgyűlést, mint rendesen,

kedélyes lakoma követte az István főherczeg-fogadóban. *Hegedüs* Sándor kereskedelmi miniszter, az intézet alelnöke, ki a Dunántúl utazott, táviratban üdvözölte a közgyűlést.

A Szabad Lyceum közgyűlése. A tudományt és ismereteket felolvasások útján terjesztő Szabad Lyceum április 29-én tartotta közgyűlését *Wekerle* Sándor tiszteletbeli elnök elnöklése alatt előkelő, nagy közönség részvételével. Wekerle megnyitó beszédében a Szabad Lyceum hasznos czéljait kifejtve, egyebek közt így szólt: «A kulturális közérzet felkeltését s megerősítését, a tudomány gyümölcseinek általános hozzáférhetővé tételét, korunk demokratikus jellege maga után vonja s a népek fennállásának érdeke egyenesen megköveteli, hogy széles rétegekben rakjuk le a tudományok alapjait, de erre a kulturára nekünk nemcsak azért van szükségünk, hogy műveltek legyünk, hogy a művelt népcsaládok közt méltó helyet foglaljunk el, hanem szükségünk van nemzeti fenmaradásunk és boldogulásunk érdekében is. A kultura kelti fel egyedül a népek fenmaradásának leghatalmasabb elemét: a munka szükségességének érzetét.» A nagy tetszéssel fogadott beszéd után *Hegedüs* Loránt országgyűlési képviselő, a társaság titkára terjesztette elő kimerítő, gondosan kidolgozott jelentését a társulat múlt évi működéséről. Ez után *Alexander* Bernát dr. egyetemi tanár tartott előadást a «Szinészi paradoxon»-ról, s azzal a kérdéssel foglalkozott, vajjon átérzi-e a szinész játéka közben mindazokat az indulatokat, a melyeket kifejez. Végül a választmányt egészítették ki új tagokkal.

MI UJSÁG?

* **Lapunk mai száma,** mely három és féliven jelenik meg, legnagyobb részt *Munkácsy* Mihályra vonatkozó közleményeket tartalmaz *21 képpel*: közli az elhúnyt nagy művész három, különböző korból való arczképét és 16 festményének másolatát, melyek közt a mester leghiresebb művei mind be vannak mutatva. E közlemények miatt a *Vasárnapi Ujság Regénytárá*-nak folytatását jövő hé re kellett halasztanunk.

A király Berlinben. Ő Felsége május 3-ikán este 6 óra 40 perczkor Bécsből Berlinbe utazott a német trónörökös nagykorusításának ünnepére. A földíszített német fővárosba, hol rendkívüli előkészületeket tettek szives fogadására, május 4-ikén délelőtt 10 órakor érkezett, s a császár és a császári család tagjai az összegyült fejedelmi vendégek fogadták. Május 6-ikán este tér vissza Ő Felsége Berlinből.

A Magyar Vörös-Kereszt Egyesület május 22-én közgyűlést tart Budapesten, az új városház termében. *Mária Valéria* főherczegasszony, mint az egyesület új fővédő asszonya, először vesz részt az egyesület ügyeiben. Jelen lesz *Lajos Viktor* főherczeg is, az egyesület védő helyettese.

Magyar zarándokok Rómában. A Budapestről elindult 1500 főnyi zarándok csapat április 25-ikén éjjel érkezett Rómába. A világ minden részből sok ezernyi zarándokló tömeg gyült össze, s április 29-én 40,000 főnyi hivő volt együtt a Péter-templomban, hol a pápa is megjelent s áldást osztott, és fogadta a hódolók nyilatkozatait. A magyarországiakét Császka érsek tolmácsolta. Az érsek irásban is átadta beszédét s erre május elsején külön kihallgatáson válaszolt a pápa. Megjelent előtte a tiz magyar püspök, Császka érsek vezetésével. XIII. Leo pápa megemlékezett Szent István királyról, s intett, hogy a tőle örökölt hitet megtartsák. Azt a szeretetet, melylyel Szilveszter pápa viseltetett a magyarok iránt, hirdeti most is a pápa Magyarország és a világ összes nemzetei iránt. A zarándokok május 3-ikán érkeztek vissza Budapestre. Május 5-ikére ünnepélyes összejövetelt terveztek a Gellérthegyen.

A párisi világkiállítás. A kiállításon még mindig dolgoznak, s nem lesz egészen kész június közepe előtt. Napról-napra láthatni azonban a munka haladását, s majd minden nap újabb csarnok és osztály nyilik meg. A művészetek palotájában május 2-ikán egyszerre nyitotta meg *Loubet* köztársasági elnök a *franczia* és a *magyar* képzőművészeti osztályt.

A magyar művészeti osztály gazdag s értékesen hirdeti festészetünk, szobrászatunk haladását. *Loubet* köztársasági elnököt *Lukács* Béla kormánybiztos és *Miklós* Ödön fogadták. *Loubet*, a kit láthatólag meglepett a magyar kiállítás gazdagsága, e szavakkal üdvözölte Lukácsot: «Önök elkészültek, mint mindig. Ez nagyon szép és nagyon izléses.» Lukács körülvezette az elnököt a termekben, megmutatta neki *Benczúr* «Budavár bevétele» czímű festményét, Ő Felsége arczképét, *László* Fülöpnek Leó pápáról és Rampolla bíbornokról festett arczképét. A horvát kiállításban *Mallin* báni tanácsos magyarázta az elnöknek a képeket.

A magyar történelmi kiállítás már április 27-ére elkészült s ez nap mutatták be Picard franczia kormánybiztosnak, s a franczia sajtó képviselőinek is. Minden egyes terem megtekintésekor a legnagyobb elismerés hangján nyilatkoztak a vendégek az ott látottakról.

Mathilde herczegnő a világkiállítás magyar pavillonjában. Azon ötletből, hogy a Vágó Pál nagy huszárképének középpontján I. Napoleon alakja látható, Bertha Sándor felkérte Mathilde herczegnőt, a nagy Napoleon császár egyetlen még

pedig a villamos cséplést tekintették meg. Innen Szombathelyre utazott a miniszter a villamos vasut megnyitására. Három villamos kocsin bejárta a miniszter kiséretével a vasut egész vonalát s a merre csak haladt a fellobogózott városon keresztül, mindenfelé óriási néptömeg várta és lelkesen üdvözölte. Ezután megtekintette a miniszter a villamos központot, majd szállására hajtatott, hol a küldöttségek tisztelgését fogadta. Este *Batthyány* Lajos gróf a miniszter tiszteletére a Sabaria szállóban lakomát adott, melyben a környék előkelősége teljes számban megjelent. Sok felköszöntő hangzott el ez alkalommal, melyek közül általános és mély benyomást tett Hegedüs miniszter szép beszéde, melyben kitartó munkára, haladásra lelkesített.

A Nemzeti Szinház új igazgatója. Május első napján bucsúzott el a Nemzeti Szinház személyzetétől gróf *Festetich* Andor, az eddigi igazgató. A tisztviselők nevében *Tóth* Imre főrendező mondott bucsúszót, azután a szinpadon gróf *Keglevich* intendáns méltatta a távozó igazgató buzgó törekvéseit. A művészek nevében *Mihályfi* Károly beszélt melegen, mire gróf *Festetich* kérte az intendánst és a művésztestületet, hogy tartsa meg továbbra is szeretetében. A bucsuzás után az intendáns *Beöthy* Lászlót, az új igazgatót mutatta be a szinház művészszemélyzetének. Az intendáns beszéde után *Bercsényi* Béla üdvözölte a művészek nevében az új igazgatót. *Beöthy* László beszédében hangsulyozta, hogy nem ad programmot, mert programm minden előadás. Szemére vetették fiatalságát, de fogadja, hogy sohasem lesz többé huszonhét éves. (Derültség.) Különben is itt találja a szinházban ugyanazt a fiatalságot, a nemzeti művészet iránti lelkesedést. Jelszava az, hogy közönséget kell csinálni a szinháznak, tehát szinházat a közönségnek. Gróf *Festetich* Andort legközelebb a vidéki szinészet országos felügyelőjévé nevezik ki.

A magyar kir. közlekedési muzeum Budapesten a városligetben lévő helyiségeiben *május hó 2-án megnyilik* a nagyközönség számára s úgy mint a mult évben október hó végéig minden héfőn, szerdán és pénteken délelőtt 9—12-ig, délután 2—6 óráig, továbbá minden vasárnapon délelőtt 9—12 óráig lesz nyitva. A muzeum látogatása ingyenes.

Rheuma, csuz, köszvény és epeköbajok biztosan gyógyithatók a tudományos alapon álló Dr. Rissoféle *czitromnedv kurával*. Ismertetést ingyen és bérmentve küld *Szabady János* gyógyszerész Budapesten, Damjanich-utcza 2/c.

HALÁLOZÁSOK.

Özv. Bónis Sámuelné, szül. Darvas Erzsébet április 29-én meghalt 86 éves korában Budapesten. A régi magyar nagyasszonyok kitünő mintaképe, méltó hitvese közéletünk egykorú kitünő férfiának, Bónis Sámuelnek. A nagyműveltségű úrnő férje oldalán, ki mint Szabolcs vármegye követe vett részt a 40-es évek országgyűlésein, előkelő szerepet vitt a pozsonyi társaséletben és Szabolcsmegyében, majd 1848-ban Budapesten is. A szabadságharcz földbirtokos, 1848—49. évi honvéd, Baranyamegye bizottsági tagja, Baarban, 81 éves korában. — Csellenkó József, volt 48-as nemzetőr, 72 éves korában, Szegzárdon. — Ehman Gusztáv, 48-as honvéd-tüzmester, Tatán. — Gegesi Kiss József, 1848/49-iki Kossuth huszárhadnagy, 81-ik évében, Gegesen. — Gergely Ferencz, csendőrszázados, brassói szárnyparancsnok, 44 éves korában. — Szandai Sréter Ferencz, miniszteri osztálytanácsos, 52-ik évében, Budapesten. — Nagy Olivér, Torda-Aranyos megye főjegyzője élete 52-ik évében 26 éves megyei szolgálat után. — Id. Ihinyi István, földbirtokos, Szatmármegye törvényhatóságának bizottsági tagja, 86 éves korában, Ér-Körtvélyesen. — Glücklich Ignácz, a rimamurány-salgótarjáni vasmű-részvénytársaság nyug. főtisztviselője 70 éves koraban, Budapesten. —

Báró Harkányi Károlyné, szül. monostori Vörös Emilia, a főváros társaskőreiben jól ismert nagy műveltségű úrnő, Budapesten. — Özv. Illyés Istvánné, szül. Szathmáry Ágnes, Illyés Bálint képviselő és költő édes anyja, 92 éves korában Fehér-Gyarmaton, s az egész környék nagy részvétével temették el. — Kenessey Kálmánné, szül. Neczpáli Justh Ilona, Kenessey Kálmán nyug. min. tanácsos neje, 58 éves, Budapesten, s K.-Nyéken temették el. — Petrovics Józsefné, szül. Gábos Józefa, 78 éves korában, Ó-Gyallán, — Haydt Gáborné, szül. Martin Viktória, a szegzárdi takarékpénztár igazgatójának neje, 53 éves. — Kratochwill Georgina, Oroszi Georgina név alatt egykor feltünő szépségű czirkuszi lovarnő, kiről most bécsi lapok azt irják, hogy elöregedve, szegényen hazatért Magyarországba meghalni. Némelyek szerint Vajda János hozzá írta «Gina emléke» czímű költemény-sorozatát. — Özv. Polczner Gyuláné, szül. Csikós Borbála, Szegeden, 52 esztendős. — Horváth Katalin, Horváth Istvánnak, a pár hét előtt meggyilkolt budai ügyvédnek nővére, 55 éves korában, Budapesten. — Özv. Rottmann Józsefné, szül. Csánk Mária, 56 éves, Beregszászban. — Lenk Sándorné, szül. Hegedüs Ida, Jász-Jákóhalmán.

HONFOGLALÁS.

Munkácsy Mihály festménye.

Szerkesztő üzenetek.

A kis dalos halála. *Rajz.* Nagyon hosszadalmasan beszéli el, hogy rakta meg a kis pacsirta pár fészkét s midőn már az készen volt, hogy szállt fel az egyik madárka a magasba elzengeni örömdalát, ekkor azonban hirtelen megjelent a karvaly, orvul levágta, kegyetlenül szétrombolva a kis madár-család bol-

dogságát. A hosszadalmasságon kívül nagy hiba még az, hogy sokszor egész szárazon és természetrajzi részletességgel kezeli a szerző tárgyát, pedig hogy máskép is tudna írni, mutatják dolgozatának egyes részletei, a melyek hangulatosak s megkapják az olvasót.

Deli Ferkó. Az elbeszélés mesője gyönge, a jellemfestés pedig fogyatékos.

Ódát irnék . . . Közöli fogjuk.

A székelyekről. A közölhetők közé sorolható.

Vadgalambot láttam. Bucsú. Úgy a két eredeti, mint a fordítás költői nyelven, lendületesen van irva. Az eredeti versek tárgya azonban nagyon kopott, lefordításra pedig nagyon is harmadrendű verset választott. Az eredetit ugyan nem ismerjük, de ha a fordítás hű, nem lehetünk róla valami jó véleménynyel.

Szerelmi leczke. Őszi kép. Az előbbi a csélcsapság apologiája, nem a legsikerültebb költői formába öltöztetve. Többet ér a második, festői részleteivel.

Nem közölhetők: *A juhászlegény. Miért. Elmerengnek gondolataim. Kigyúladtak. Fölragyoglak.*

SAKKJÁTÉK.

2166. számu feladvány. Möller J.-től.

(II. díjat nyert feladvány.)

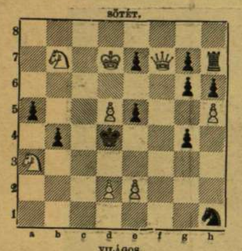

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

A 2148. sz. feladvány megfejtése Shinkmann W. A.-től.

Világos.	Sötét.	Világos.	a.	Sötét.
1. Fe5—d6	... Ke4—d4 (a)	1. ...	...	Ke4—d5 (b)
2. Kb8—c7	... Kd4—c4—c3	2. Vd7—c6 †	...	Kd5—c6
3. Fd6—a3	... t. sz.	3. c2—c4	...	Kc6—b6
4. Vd7—d3 mat.		4. Fd6—b4 mat.		

Világos.	b.	Sötét.
1. ...	...	Ke4—e3
2. Fd6—g3	...	Ke3—e2 :
3. Vd7—d3 mat.		

A 2149. sz. feladvány megfejtése Klett F.-től.

Világos.	Sötét.	a.	Világos.	Sötét.
1. Ba4—a2	... Kd5—c6 (a)		1. ...	... Kd5—e6 ; (b)
2. Ba2—b2	... Kc6—d5		2. Ba2—d2	... He5—d3
3. g2—g3	... Kd5—c6		3. Ff1—d3 :	... Ke6—d7
4. Ff1—c4	... He5—c4 ;		4. Fd3—f5 † stb.	

Világos.	b.	Sötét.
1. ...	...	Kd5—e4
2. Ba2—e2 †	...	Ke4—f4
3. Bg5—e5 ;	...	t. sz.
4. Fc5—f2 stb.		

Helyesen fejtették meg: *Budapesten:* K. J. és F. H. — Andorfi Sándor. — Kovács J. — *Lipótvárott:* Hoffbauer A. — *A pesti sakk-kör.*

KÉPTALÁNY.

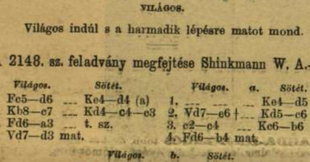

A «Vasárnapi Ujság» folyó évi 16-ik számában közölt képtalány megfejtése: *A nyomor szüli az egyenlőséget.*

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utcza 9.

SZENÁSY, HOFFMANN és TÁRSA
párisi és lyoni selyemgyári raktára Budapest, IV., Bécsi-utcza 4.
Raktárunkon található a legszebb és legnagyobb választék divatos selyemkelmék, csipkék és szalagok, valamint gyöngytüldiszek, point lace-ruhák és point lace-kelmékből. Fekete, fehér és szines selyemkelmék 85 krtól 14 frtig. Foulard-, Pongis- és Satin Liberty-selymek 65 krtól kezdve. Angol mosóselyem 80 cm. szélességben 1.25 krtól kezdve. Mintákkal kivánatra készségesen szolgálunk.

Gummiáruk, betegápolási czikkek *sérvkötők (övszerek* F. Berguerand párisi gyárostól) legelőnyösebben beszerezhetők *Polgár Sándor* egyetemi kötszerésznél, Bpest, Erzsébet-körut 50 6724

NYILT LEVÉL.
Tekintetes gyógyszerész úr!
24 éves kellemetlen viszketegségi bajomat az Ichtiol-Salicyl kenőcse 2 heti használat után teljesen elmulasztotta — annyira — hogy a baj vissza sem jött többé. Hogy ezen kitünő gyógyszer házamnál legyen, kérem ismét küldeni 1 tégelyivel beléle. Tisztelettel
Spánik Mihály
Eger, 1899 julius 28. érsekudvar.
Az «Ichtiol-Salicyl» 8430
teljesen ártalmatlan és szagtalan! Orvosok által is legjobbnak elismerve, mindennemü viszketeggel járó sömörbajok, ótvar, bőrrepedezés, bőrhámlás és kipállott testrészek ellen: Megrendelhető: Erényi Béla Szabadszállás. Nagybani raktárak: Török gyógytár Király-utcza 12., Nádor gyógytár Váczi-körut 17.
Ára egy nagy tégelynek utasitással 3 korona!
Minden gyógyszertárban kapható.

BÁNHEGYI C. J.
Budapest, IV., Rostély-utcza 13.
Nagy választék **Épület és butorvasalásokban,** mindennemü **réz-, lakatos- és norinbergi áruk** raktára. Nagy készlet mindennemü **lószerszám vezetékekben.** Különféle **kész bőráruk** és **czipészkellékek. Szerszámok** minden iparág részére. **Vasuti felszerelési tárgyak. Koporsó-diszitések.** 8701
Árjegyzék kivánatra bérmentve.

Szeplő
májfolt, bőrhámlás, bőratkák, (Mittesser) **pattanás** eltünnek a Raditz-féle **Mirtus créme** által, azonnal finomitó szépitő **kézi** és **arccréme** kis tégely **1** kor., nagy tégely **2** korona.
3 kiállitási kitüntetés.
Zsirtalan és ártalmatlan, hozzá a Pulcharadin-szappan 80 fillér, poudre 1 kor.
8456
Készitt, szétküldi az **Apostol gyógyszertár, Budapest József-körut 64 c.**

Védjegy
Salvator S Salvator
Vese, húgyhólyag, húgydara és köszvény-bántalmak ellen, továbbá a légző és emésztési szervek hurutos bántalmainál, orvosi tekintélyek által
a Lithion-forrás
Salvator
kitünő sikerrel rendelve lesz. 7523
Húgyhajtó hatású!
Kellemes izű! Könnyen emészthető!
Kapható ásványvizkereskedésekben és gyógyszertárakban.
A Salvator-forrás igazgatósága Eperjesen.
Budapesten, főraktár Édeskuty L. urnál.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban Budapesten, IV., Egyetem-utcza 4. sz.

Szép, üde és bájos arczot
csak egyedül a közkedveltségü **Kriván-féle**
BENZOË TEJ-CREME
és **Hattyu-pouder** használata által lehet elérni. **Hatása bámulatos,** már 2—3 nap alatt szépít, fehérít. Eltüntet minden arcztisztátlanságot és bőrbetegséget. Az arczbőrnek **friss üdeséget és elragadó bájt** kölcsönöz. **Teljesen ártalmatlan, nem zsiros,**
felelősség mellett ajánltatik.
1 tégely Benzoë tej-Creme 1 kor., 1 doboz Hattyupouder, ártalmatlan, ólommentes arczpor (fehér, rózsa vagy creme) 1 kor. 1 drb. Benzoë-tej-szappan 70 fillér — 35 kr. Mindennemü **fogfájást** azonnal megszüntetnek a Kriván-féle **Universál fogcseppek 1 üveg 70 fillér használati utasitással együtt. Számtalan elismerő és köszönő levél.**
Fönti készitmények törvényesen védve vannak. Mindig friss minőségben megrendelhetők a készitő
KRIVÁN JÁNOS
gyógyszerésztől, Világos (Aradm.).
6 korona rendelésnél franko szállitás, naponta székhöldss discretio mellett. Főraktárak Budapesten: **Török** József gyógyszertára, **Dr. Egger** «Nádor» gyógyszertára. **Molnár** és Mőser, **Neruda** Nándor és **Reiner** Lipót drogueristáknál.

Nehézség.
A ki eskórban, görcsökben és más idegbajokban szenved, kérjen ezekről szóló füzetet. Küldi ingyen és bérmentve a **Schwanen-Apotheke Frankfurt** aM.

FÉLIX GYÓGYFÜRDŐ.
Nagyvárad közvetlen közelében, vasuti állomás.
Kényelmes közlekedés. Vasuton Nagyváradtól fél, kocsin 3/4 órai távolságban. Május—aug. hónapokban naponta 10, vasárnap- és ünnepnapokon 14 vonat közlekedik Nagyváraddal. **Az uj vasuti állomás** közvetlenül a fürdőtelep mellett van.
Az európai hírü 49° C meleg **természetes hévviz** javalva van: **az izületek és izmok csuszos bántalmainál, ideg- és különösen savos izületi lobok nál, csonttörések és különösen visszamaradt vastagodásoknál; köszvényuél és annak különböző alakjainál; idegbajoknál, melyek rheumaticus alapon keletkeztek (ischiasnál); különböző bőrbajoknál, végre a nő i ivarszervek bizonyos bajainál, különösen a méh mögötti és közötti izzadmányoknál; belsőleg: heveny és idült gyomorbántalmaknál, májbajok és vesekövek esetében.** Állandó fürdőorvos: **dr. Kazay Kálmán.**
A különböző igények szerint berendezett nagy számu szobák napi ára 80 krtól 3 frt között váltakozik. **Gyógyterem** (Kursalon) hirlapokkal, és tekeasztallal. Terraszok szép kilátással. Étermek, sétahelyek a fürdőtelepen és a mellette elterülő öserdőben. Az erdőben tekepálya. Hat tükörfürdő, családi és kádfürdőkön kivül **moórfürdők** is vannak rendszeresitve. **Állandó kitünő zenekar.** Telefon összeköttetés Nagyváraddal.
Az elegánsul berendezett lakásszobák, kád- és tükör fürdők továbbá a Félix-fürdő elismert jó konyhája és pincéje készen várja a legkülönbözőbb igenyü vendegeket.
Gyors és pontos kiszolgálás és mérsékelt ár által igyekszni fogok á. vendégeimet teljesen kielégiteni. 8709 Kiváló tisztelettel **KERNATS JÁNOS, bérlő.**

Michelstädter S. E. és H.
8477
Sajátkészitményü czipők nagy raktára
Váczi-utcza 3. sz. **BUDAPEST,** Erzsébet-körut 15.
«Triumph» czipők — gombolás, fűzés és zug nélkül — egyedüli készitője.
Dr. Högyes-féle asbest-talpbetéttel ellátott czipők nagy raktára.
Fiók-telepek: Debreczen, Becskerek, Sopron, Ujvidék, Zágráb, Brassó, Varazsd, Szatmár.
Minden czipő talpába az ára bele van nyomva.

Menyasszonyi-selyem-ruha
10 frt 50 krtól
feljebb! — 14 méter — postabér és vámmentesen szállitva! Minták kiválasztásra, nem különben fekete, fehér és szines «Henneberg-selyem» blousok és ruhákra alkalmas, 45 krtól 14 frt 65 krig méterenkint.
Csak akkor valódi, ha közvetlen tőlem rendelik!
HENNEBERG G.
selyemgyáros Zürichben.
Cs. és kir. udvari szállító. 8554

Dr. Lengiel
nyirfabalzsam
kir. szab. Svédhonra.
Már magában véve azon növényi nedv a mely a nyirfából kifolyik, ha annak törzsét megfurjuk, emberemlékezet óta mint a legkitünőbb szépitőszer volt ismeretes, ha azonban ezen nedv a feltalló utasitásai szerint balzsammá alakittatik át, csak akkor nyer ugyszólván csodálatos hatást. Ha este megkenjük vele az arczot vagy más bőrrészeket, már másnap csaknem észrevetlenül pikkelyek válnak le a bőrről, a mely ezáltal fehérré és gyöngéddé válik.
Ezen balzsam kisimitja az arczon a ránczokat és himlőhelyeket, ifju arcszint, a bőrnek fehérséget, gyöngédséget és üdeséget kölcsönöz; a legrövidebb idő alatt eltávolitja a szeplőt, májfoltot és anyajegyeket, orvességet, bőratkát s a bőr minden más egyéb tisztátalanságát. Ára egy korsónak használati utasitással 3 korona. Kapható minden jobb gyógyszertárban.
A nyirfabalzsam által puhává lett bőr konzervalására ajánlatos ezzel egyidejüleg a **dr. Lengiel-féle**
Opo-crême használni. Egy tégely 1 kor. 20 fill.
A dr. Lengiel-féle **Benzoe-szappan**
a legalkalmasabb hygienikus szappan, mely a bőrt enyhévé és fehérré teszi és hivatva van a balzsam jó hatását fokozni. Egy darab ára 1 korona 20 fillér. Főraktár Magyarország részére **Török József gyógyszertára,** Budapest VI. ker., Király-utcza 12. és Andrássy-ut 29. szám.

LIPIK-FÜRDŐ
8112 **Slavóniában.**
Egyetlen jódtartalmu alkalikus hőforrás (64° C.) a Kontinensen.
Kitüntetve: Budapest 1885. és 1896., London 1893., Bécs, Róma 1894. és Brüssel 1897. az első díjakkal.
1893. óta Lonjavölgyi vasuti állomása (Dugosellon át). Indulás Budapest fiumei gyorsvonattal 7 óra 15 perez reggel; érkezés Lipikre 5½ órakor d. u. Romániából, Bulgáriából, Szerbiából, Boszniából, Bród-Novskán át. Azonkivül a **déli vaspálya Állomása Pakrac-Lipik-Kanizsán és Barcson át.** (1898. óta zónatarifa.) Visszautazás minden irányban nappali gyorsvonatokkal.
A lipiki hőforrások, természetes 64° C. magas hőmérsékletükkel, gazdag nátrium tartalmuknál (**magyar Ems**), továbbá azoknak jódtal való összekötöttségénél fogva, ivó- és fürdési czélokra, kitünő hatásuk mindennemü **hurutos bántalmaknál (gége gyomor, bél- és hólyaghurut), köszvényes és csuzos bajoknál, ischiásnál, csontbajoknál,** valamint a **mirigyek, bőr- és vérbetegségeknél, görvélykór** stb. Modern fürdőhely, pompásan kiállitott porczellán-, márványfürdők stb., izzasztó fürdők (tepidaria), bassinfürdők, fényesen berendezett szállodák, uj gyógyterem, zongora- és társalgótermek, étermek és kávéház; remek szelős fedett sétány bazárokkal a helységekben és a nagyszabásu parkban **villamos világitás.** Kitünő fürdőzenekar.
Hivatalos fürdőorvos: **dr. Szemerey Bertalan.**
— **Jódhévviz szétküldése** egyenesen a forrástól — **Magyarországi** firaktár: **Bécskuty L. Mattoni és** Wilde Budapesten.
Bővebb felvilágositások valamint fürdőleirásokkal szolgál **a fürdőigazgatóság Lipiken.**

Jod-forrás Hall fürdőhely.
Felső-Ausztriában.
A kontinens legerősebb Jod-forrása görvély és azon általános és különleges kór ellen, a melynél a jód fontos gyógyhatányt képez. Kitünő fürdőberendezések (Fürdő- és ivókúra, begöngyölések, belégzések, massage, vill. fény és fülke-fürdők). Igen kedvező klimatikus viszonyok. Vasutállomás, Utirány Linz a D. vagy Steyr-on át.
Idény május 15-től szeptember 30-ig. 8615
(Fürdők május 1-től—15-ig is szolgáltatnak.)
Kimeritő prospectusok többféle nyelveken a fürdőgondnokságtól Bad Hall-ban kérendők.

REPRODUKÁLÓ-MÜINTÉZET
PHOTO-CZINKOGRAFIA
WOTTITZ MANFRÉD
VILLAMOS MÜTEREM
TELEFON 18-99.
AUTOTYPIA · PHOTOTYPIA · CHEMIGRAFIA · 4-SZINŰ NYOMAS · PHOTOLITOGRAFIA
BUDAPEST VI., Király-utcza 30.

Parád gyógyfürdő
Vastimsós fürdőkkel és hidegvizgyógyintézettel, égvén, es-kénes savanyuvíz és természetes arzén vastartalmu forrásvizekkel.
Lakások ujonnan épült 20 oleső szobával kibővitettek, a vendégek élelmezéséről Versegby István jóhirü konyhája gondoskodik. **Az évad május 15-től szept. végéig tart. Az előévad május 15-től junius 20-ig, főévad junius 21-től aug. 20-ig, utóévad aug. 21-tol szept. végéig tart.** - Az elő- és utóévadban a lakások 30%-al olcsóbbak. Ingyen prospektussal és minden felvilágositással készségesen szolgál
A fürdőigazgatóság.

FÜRDŐ **BUZLÁS** GYÓGYHELY
elsőrangu tekintélyek által elismert legjobb és legerősebb szénsavdus vasforrásokkal megáldott, számados tölgyek és fenyvesek között fekvő, mintaszerűen berendezett gyönyörű fürdőhely.
Hirnevesek a hideg és meleg acélfürdők, vaslápfürdők valódi franzensbadi moórföldből, **hidegvizgyógyintézet,** uszoda stb.
Idény máj. 1-től okt. 1-ig.
Vasuti állomás.
Kiváló gyógyeredményeket hoz létre: női és férfi bántalmaknál, vérszegénységnél és minden ebből eredő bajoknál, honok- és kőbántalmaknál, gyomor- és bélhurutnál, idegrendszer, kőnyvény stb. betegségeknél.
Elegáns szállodák, kitünő konyha, föltünően **mérsékelt árak,** külfaféle szórakozások. — Rendelő fürdőorvosi: **Dr. Simo Károly.** Bővebb felvilágositást, **prospektust küld a fürdőigazgatóság Buzláson** és a fürdő tulajdonosa és igazgatófőorvosa
Dr. Szerényi Gyula Budapest, VIII., Baross-utcza 4.

D'Leras VAS PHOSPHÁI
Ezen vaskészitmény tartalmazza a vér és csontok legfontosabb elemeit. Kitünő gyógyszer **vérszegénység, sápkór, gyomorfájdalmak, vérvesztés** esetében, szabályozza a **hószámot,** könnyű emészthető és kiváltképen **hölgyeknek, fejlődésben lévő fiatal leányoknak,** valamint **gyenge gyermekeknek** legmelegebben ajánlható. Egy üveg ára 1 frt 50 kr. Magyarországi főraktár **Budapest, Török József gyógyszertára király-utcza 12. sz.**

Reichenau (Alsó-Ausztria)
1½ órányi távolságban Bécstől.
Déli vaspálya-állomás: Payerbach-Reichenau, posta, távirda, telefon. Levegő-, terep- és hidegviz-gyógyhely; legmagasabb erasgok nyaralóhelye; 500 m. a tengerszin fölött; fölséges fekvés, éjszak és nyugat felől a hatalmas Schneeberg és Rax-alpok által védve. Átlagos hőmérsék 15°, 18°, 13° R., díszes növényzet. Naponként kétszer hangverseny, csónak-verseny, Lawn-tennis, olvasóterem stb. **«Rudolfsbad»** kitünő vizgyógyintézet, kényelmes szállodák, 200 lakhaz és nyaralók. Orvosok, gyógyszertár, árucsarnokok, nagyszerű hegyi-kirándulások kiindulópontja, számos sétaut. Vendégforgalom körülbelül 6000 személy. Előrajtol ingyen, száz képpel ellátott részletes leirást «Reichenau és festői vidéke»-ről pedig 2 k. 60 f. beküldése ellenében bérmentve küld a Gyógy-bizottság.

Kurczk és Tsa
Photozinkográfiai müintézete
készíti a legjobb ízlést minden nemü nyomtatványhoz
Budapest VIII. Szentkirályi-utcza 13

PÁRATLAN A **Thymol** FOG-CREME
Legkellemesebb, legkitünőbb és nélkülözhetetlen
Fogtisztitó-szer tubusokban.
Törvényesen védve. 8524
1 tubus 60 fillér. (30 kr.) — Mindenütt kapható.
6 tubus diszes dobozban 3 kor. 60 fill. bérmentve.
Egyedüli készitő és fogszétküldési raktár:
Schwartz illatszergyára
hygien. kosmet. laboratorium
Budapest, Damjanich-utcza 28. szám.
Gyári raktár és fiókuzlet Temesvárott.

KESSLER-féle
MAGDA-HAJKENŐCS
dermatologiai-terapeutikus alapon nyugvó összetételénél fogva az elismert legjobb szer
korpa ellen, ugyszintén hajkihullás ellen.
MAGDA-HAJKENOCS több év óta kipróbálva, teljesen ártalmatlan, a **hajnövést** előmozditja és mint **kitünő ovszer** a gyakran előforduló hajbetegségek ellen, még gyermekeknél is használatra legjobban ajánlható.
1 tégely ára 3 korona. — Főszétküldési raktár:
KESSLER REZSŐ-nél gyógyszerész
GYERTYÁMOS, (Torontál vármegye).
Raktárak Budapesten: **Török József, Király-utcza 12. sz. Dr. Egger Váczi-körut 17.** 8325

Államilag kedvezményezett gözerőre berendezett első magyar
Torony-óra-gyár
Mayer Károly L. utóda MÜLLER JÁNOS
Budapest, VII., Kazinczy-utcza 3.
Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve. 8110

WEINWURM ANTAL
Első magyarországi fényképészeti, **Cinkografiai, chromoautotipiai** sokszorositó műintézete készit **horgany,** valamint réz mintaszerű **klisséket** a legszebb kivitelben. **Házon kivüli felvételeket,** u. m. **épitmények, gépek, tájképek,** továbbá **olajfestmények és ipar művészeti** tárgyakról a legjutányosabb árak mellett.
Budapest, IV., Károly-utcza 3.
Telefon 1700.

Legjobb és leghirnevesebb pipere hölgypor: a La

VELOUTINE

Különleges Rizspor BISMUTTAL VEGYITVE

CH. FAY, ILLATSZERÉSZ, PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS. 6959

Kifogáslan ifju **arczszint** Ön csak a Kielhauser H.-féle **GLYCERIN-CRÈME** Párisi hölgypor és az elismert jóságu **szappanok** használata által lér el.

Raktár: **Török József gyógysz. Budapesten.**

Azonkivül kapható minden gyógyszertárban, drogustánál és illatszerkereskedésben. 8295

CHINA-BOR SERRAVALLO, VASSAL

gyengék, vérszegények és lábbadozók számára.

Kitünö iz.

Legjobban ajánlva és alkalmazva a következő tanárok által: dr. Braun, Drasche, Kraffi-Ebing, Monti, Mosetig Neusser, Schauta, Weinlechner stb. 1000-nél több elismerölevél. **Arak: ½ literes üveg frt 1.20, 1 literes üveg frt 2.20. Kapható minden gyógyszertárban.** 8542

Serravallo J. gyógyszer. Triesztben.

MATTONI-FÉLE **GIESSHÜBLER** legtisztább égnyelv savanyu-kút 659

Czerny-féle hires és elismert készitményei.

Osan-szájvíz essenczia, 1 üveg 1 kor. 76 fill. Osan-fogpor, 1 doboz 88 fill. Oriental. Rosenmilch (Keleti rózsatej) 1 üveg 2 kor., hozzá a Balzsamszappan 60 fill. Tanningene (hajfestószer) sötétszőke barna és fekete sziakeben, ára egy üvegnek 5 korona. **ANTON J. CZERNY**, Wien XVII., Carl Ludwigstr. 6. Főraktár: Török József gyógyszertára, Budapest, VI., Király-u. 12., továbbá minden gyógytárban és illatszertárban.

MAGYARNÁLAN ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAGYÁR

BRAUSWETTER JÁNOS ALAPÍT. 1847. SZEGEDEN

CS. ÉS KIR. KIZÁRÓLAGOSAN SZAB. CHRONOMETER- ÉS MŰÓRÁS. FÖLTALÁLÓJA A REMONTOIR INGAÓRÁKNAK STB. STB.

JAVITÁSOK 5-ÉVI JÓTÁLLÁS MELLETT

ÓRÁK ÉKSZEREK 10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL **RÉSZLETFIZETÉSRE**

KÉPES ÁRJEGYZÉK BÉRMENTVE.

Különlegességek a szépitőszerek vegyészeti laboratoriumából **dr. Fischer Róbert-tól** a vegytan tudora és szépitőszerész Wien, I., Habsburgergasse 4, 2. St.

Szőrirtószer (Epilatoire).

Arczban, kezen, karon stb. levő szőrök *vegyi uton az Epilatoire által irtatnak ki. Az eljárás egyszerü és fájdalom nélküli, a hatás lassu, de biztos. Az Epilatoire hosszabb használat mellett a szőrök gyökereit teljesen tönkre teszi és a sarjadzást biztosan megakadályozza.*

A különlegességek árai:

Szőrirtószer	*(Epilatoire) a szőrök teljes kiirtására és a sarjagyzás megakadályozására 1 kis üveg* frt	5.—
	1 nagy üveg	10.—
Bőrszín-Pasta	*a szőrök azonnali eltávolitására arczból, karról stb. darabonkint*	1.—
Szeplő-crém	*1 tégely*	2.—
Ozon,	*vizben feloldva, 1 üveg (fél liter)*	1.25
Blondviz	*(Blondeur) 1 üveg (fél liter)*	3.—
«Fo»	*Hajfestőszer 1 doboz szőke egész feketéig 1 frt 20 krtól 3 frtig és*	5.—
Poudre-Email	*napi arczpor három színben 1 doboz*	3.—
	vörösel együtt	2.—
Venus-víz	*szép tiszta arczbőr elérésére, 1 üveg*	2.—
Szer	*az orr vörössége ellen, 1 doboz*	2.—
Szépitő quarz-homok	*a bőr-atkák kiirtására*	1.50

Füzetek, melyek az Ozon és az egyes különlegességek használatáról szólnak, ingyen és bérmentve küldetnek. A készitmények árlajmalanságáról szóló bizonyitványok bárkinek betekintésére állanak, ugyszintén ezernyi köszönetnyilvánitó levél minden világtájból. Felvilágositás szépitészeti ügyekben ingyen adatik. Értekezési órák: délelőtt 9 órától este 6 óráig.

Raktárak Budapesten: Török József, Koller Testvérek.

CSÁSZÁRFÜRDŐ. BUDAPESTEN.

Fürdő — a nagyszerü uszodák is — kizárólag kénes hő- és langyos ásványvizekkel vannak táplálva, melyeknek természetes hőmérséke 27° C. és 65·5° C. közt váltakozik.

Gőzfürdője a maga nemében páratlan. *Iszapfürdői, teljes átalakitás következtében, a legmodernebb iszapfürdők.*

Kufeke gyermekklisztjét

MAGYARORSZÁG, AUSZTRIA, NÉMETORSZÁG stb. LEGELSŐ HOZZÁÉRTŐI AJÁLJÁK

LEGJOBBAN TÁPLÁLJA A GYERMEKET TEJHEZ VALÓ LEGJOBB POTLÉK | Kapható gyógyszertárakban és drogistáknál KUFEKE R. WIEN VI/2 | GYOMOR- ÉS BÉLBETEG GYERMEKEK ÉTELREMEDIUMÉVEL LEGJOBBAN BEVÁLIK

Nélkülözhetetlen házi gyógyszer! Törvényesen bej. védjegy.

Egy családnak sp hiányozzék a

Biztos és gyors segitséget nyujt a

«Mindenkinek megmondom és megirom, hogy csakis a hires Feller-féle **ELSA-FLUID** mentiette meg életemet» Irja ifj. Szabó H. István, Pákced.

páratlan csoda hatásu, szerszer kipróbált FELLER-féle ELSA-FLUID

(Egészségügyi hatóság által megvizsgálva és jóváhagyva.)

Igaz történet. **Egy öreg ember titka.** 10 fillér portó előzetes beküldése után **ingyen** küldetik.

mely segít különféleg és belsőleg a legtöbb betegségeknél: **láz, szurás, szaggatás, köszvény, reuma, kőhögés, nátha, gyomorbaj, hasmenés, mell-, fej- és fogfájás, étvágytalanság, gyengeség, szembaj** stb. stb. gyorsan és biztosan gyógyitható. 12 üveg ára használati utasitással együtt **5 kor., 24 üveg 8·60 kor., 48 üveg 16 kor.** Bérmentve küldi utánvétel vagy a pénz előzetes beküldése után az egyedüli készitő:

FELLER V. JENŐ

gyógyszertára a «Szt. II' romsági.gyz», Stubica 127. szám. (Zágráb m.)

Igaz történet. **Egy öreg ember titka.** 10 fillér portó előzetes beküldése után **ingyen** küldetik.

Mindenkinek legmelegebben ajánlhatók a FELLER-féle **Rebarbara-Pilulák** az «ELSA» védjegyével.

Biztosan és fájdalom nélkül hatnak **rossz emésztésnél, gyomornyomásnál, székrekedésnél,** fejgörcsnél, vérszegénységnél, sárgaságnál stb. betegségnél. 1 tokeros (6 dobos) használati utasitással együtt **4 korona** bérmentve.

«Hig meghallam volna, ha a Feller-féle **Elsa-Finádot** nem használtam volna! Neki köszönhetem életemet.» Irt ir 1900. jan. 11-én Rácz Zsigmond, Földes.

Főraktárak Budapesten: Török József Király-u. 12. és Zoltán Béla Nagykoronа-u. 23. gyógyszertárakban.

Bámulatos gyógyeredmények!

KIVÁLÓ ERŐSITŐSZER. Farbenfabriken vorm. Friedr. Bayer & Co. Elberfeld.

SOMATOSE

husból készült és ennek tápanyagát tartalmazó izetlen, könnyen oldódó Albumose készitmény a legkiválóbb

erősitő-szer

gyenge és a táplálkozásban elmaradottaknak, ideg-, mell- és gyomorbetegeknek, betegágyasoknak, angol kórban szenvedő gyermekeknek, üdülőknek, nemkülönben

Vas-Somatose

alakjában a

sápkórosoknak

lesz ajánlva az orvosok által Vas-Somatose nem egyéb 2% szerves összetételü vasat, a milyen alakban a vas az emberi testben van jelen, tartalmazó Somatose. **Somatose rendkivül gerjeszti az étvágyat.** *Raktáron van az összes gyógyszertárakban és gyógyanyagkereskedésekben.*

A már 45 év óta dicséretreméltólag ismert, s a 71.012. sz. Bm. leirat követelményeinek teljesen megfelelő 8635

VUKOVÁRI arcztisztitó kenőcs szeplő, himlőhely, sömör, májfoltok, fakadékok forróságtól persenések, orrvörösség és minden egyéb arczvirágzások ellen, valamint a

VUKOVÁRI bőrszépitő szappan mely arczkenőcsosel a használati utasitás szerint alkalmazva, még korosabb egyéneknek is viralló és fiatal kinézést kölcsönöz.

Egy nagy tégely ára 1 kor., 60 fill., kisebb 1 kor., szappan 1 kor. Utánzásoktól óvakodjunk! Csak **Krajcsovics** által **Vukováron** készitett kenőcs valódi. Minden tégelyen **Krajcsovics**, a készitő arczképe látható.

Főraktár: Török József gyógyszertára Budapest, Király-u. 12. és Andrássy-ut 29.

Szt.-Margitszigeti gyógyfürdőhely. BUDAPEST.

A Szt.-Margitszigeti 43.7° C. hévviz kitünő eredményivel használtatott a következő kóralakok ellen: **kösvény, csúz, zsábák, ídult kütegek, máj-, gyomor-, bélbántalmak, hólyaghurut, női bántalmak, garat-, gége-, tüdőhurut, és idegbántalmak. Massage és villamos fürdő.** Tiszta, pormentes levegő és 300 vendégszoba, társalgási terem, posta, telefon, távird., gyógyszertár és elismert jó konyha. Rendelő fürdőorvos dr. **Bauer Antal** főherczegi udvari orvos. Naponta katona- és czigányzene. Hajóközlekedés fölóránként.

Fürdőidény tartama: május 1-től szeptember 30-ig.

A szobaáraknál szept. hóban 30% **engedmény.** Arszabály kivánatra bérmentve küldetik.

7658 **A Szt.-Margitszigeti gyógyfürdő-felügyelőség Budapesten.**

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK.

Dinamogépgyár és vegyitermékek gyára, fémgalvanizálás és galvanoplasztikához szükséges kellékek gyára **Pfanhauser Vilmos** gyári raktára. Képviselője: **BAIER LIPÓT,** Rökk Szilárd-utcza 10. Telefon.

WACHTL és TÁRSA IV., Régi posta-utcza 4. 8347

Egy fényképészeti gép

a legszebb ajándék. — Passe-partouts és rámák a legjutányosabb árakon. — Arjegyzék ingyen és bérmentve.

„Wagner-féle szab. gyorsan száradó festék" 8445

10 perczen belül száraa és csontkeményné válik, minden tárgy befestésére alkalmas. — Egyedüli gyáros:

Strobentz Károly VI., Szabolcs-utcza 4. — Telefon 21.

CLICHÈKET keszit a legfinomabb kivitelben 62 **WOTTITZ MANFRED** Budapest, Király-utcza 30. — Telefon 18—99.

I. oszt. 1/8 sorsjegy 75 kr.

I. oszt. 1/4 sorsjegy 6 frt. TÖRV. VÉDVE.

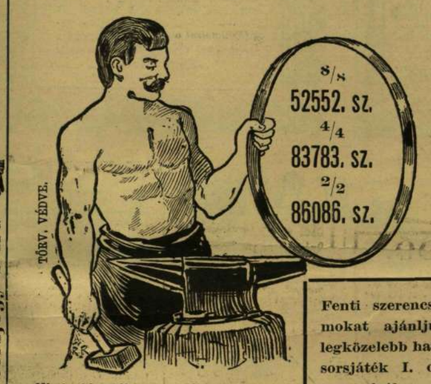

Mindenki saját szerencséjének kovácsa.

Fenti szerencseszámokat ajánljuk a legközelebb hatodik sorsjáték I. osztályához.

I. oszt. 1/2 sorsjegy 3 frt.

TÖRÖK A. és TSA.

BANKHÁZA, BUDAPEST,

osztálysorsjáték osztály,

főáruda: Váczi-körut 4.

Fiók: Muzeum-körut 11. sz.

I. oszt. 1/4 sorsjegy 1 frt 50 kr.

Szépség és egészség.

Kinek van szeplője? pattanás vagy bármi fölt az arczán, az használja a teljesen ártalmatlan **Rozsnyay-féle** világhirü **Serail-arczkenőcsöt,** mely az arczbőrt rövid időn belül fehérré, tisztává és üdévé teszi. Egy tég. ára 1·40 kor. Egy kis tégely ára 70 fill. **Serail-szappan** egy drb. 60 fill., **Serail-hölgypor** egy doboz 1·40 kor. Kitünő és **valódi Epeszappan** egy drb. 80 fill.

Idegesség, vérszegénység és az ebből származó bajok ellen legbiztosabban hat **Rozsnyay Vasaschinabora,** mely saját termésü mésnei édes borral készitve, hatásában minden hasonló készitményt felülmul. Egy üveg ára 2 kor. 40 fill., 6 üveg franco küldve 12 kor. 12 fill. 8400

A t. cz. közönség szives figyelmébe ajánljuk, hogy mindezen készitményeink törvényesen bejegyzett védjegyjyel vannak ellátva, mely az aradi szabadságszobrot ábrázolja.

Kapható: **ROZSNYAY MÁTYÁS** gyógytárában Arad, Szabadság-tér.

Budapesten: Török József és **dr. Egger Leo «Nádor»** gyógyszertáraiban, valamint minden magyarországi gyógyszertárban.

CHOCOLAT MENIER

A világ legnagyobb gyára. Naponkinti eladás **50,000 kilo.** Kapható minden füszer- és csemege-kereskedésben és czukrászdában. 8537

Szép, tiszta, üde arczbőrt ér el mindenki a

JUNO-KENŐCS

(kéz- és arczkenőcs) használata által. — Teljesen ártalmatlan.

Biztosan és gyorsan távolit el szeplőt, májfoltot, pörsenéseket (vimmerli), bőratkákat (mitesseret), bőrhámlást, napégetést, arczverességet stb. 1. számu tégely 1 korona (50 kr).

A hozzávaló **JUNO-SZAPPAN** 60 fillér (30 kr)

Juno-kenőcs II. számu még finomabb és hatásosabb mint az I. számu. Tégelye 2 kor. (1 forint).

Hozzávaló folyékony **JUNO-SZAPPAN** 80 fill. (40 kr.)

JUNO-puder, (fehér, rózsa és crémeszinü) 1 doboz 1 korona (50 kr.) **-fogpaszta,** szappan nélkül, 1 korona (50 krajczár.) **-fogszájviz,** egy üveg 60 fillér (30 krajczár). 8509

JUNO-HAJFESTŐSZER. (Cromatique de Juno.)

Tökéletesen ártalmatlan szer ősz vagy vörös hajzatnak (bajusz, szakál) szőke, barna vagy fekete szinre való kényelmes és állandó festésre. — A használati utasitás szoros betartása mellett a festés nem sikerülése teljesen ki van zárva.

A legkinzóbb és legerősebb fogfájás egy pillanat alatt megszünik! *amerikai fogcseppek* alkalmazása folytán. Legjobb szer mindennemü fogfájás ellen. Bámulatos gyors hatás! Egy üveg ecsettel és használati utasitással 90 fillér (45 kr) 1 kor. 26 fillér előzetes beküldése ellenében bérmentve. — Fenti szerek nagyszerü hatását az elismerő- és köszönő levelek ezrei igazolják.

Főraktár és egyedüli készitése a hirneves **Juno** készitményeknek **BANTLER ÖDÖN** «Szent Miklós» gyógyszertára *Temesvár,* Király-utcza 4.

Naponta szétküldés postával.

GANZ ÉS TÁRSA

VASÖNTŐDE ÉS GÉPGYÁR

RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG BUDAPESTEN.

Ajánlanak mindennemü **vas-, acél- és fémöntvényeket** épitkezési és gépészeti czélokra, **vizvezető csöveket, szivattyúkat, lecsapoló- és öntöző-zsilipet, készüléketket a belvizek leereszlésére.**

A helyi viszonyok szerint szerkesztett **turbinákat, őrlőhengereket, kérengöntetű hengerekkel és malomberendezési czikkeket.**

Zsilipeket bármily nagyságban és bármily rendszer szerint. **Alapcsöveket, zárkészülékeket, cső- és kapuzsilipekhez, czölöpverő gépeket, anyagszállitó kocsikat.**

Álló vagy fekvő **gáz- és petroleum motorokat,** egy vagy két hengerrel és mindennemü **zuzógépeket.**

Mechwart-féle **forgó gőz- és petroleumekéket. Világitáshoz** vagy **gépek hajtásához** szükséges **villamosságot** bármely távolságra elvezető **dynamogépeket.** 512 8192

Városi irodánk: Kossuth Lajos-utcza 18. szám.

Alapitva 1879. óta.

Kitüntetve Kitüntetve

Életnagyságú arczképek

minden beküldött fénykép után csak 3 forintért a legfinomabban készittetnek el. A fénykép sértetlenül marad. Nő hasonlatosság- és tartósságért legszigorúbb jótállás. Legszebb, legszélesebb és legelmésebb meglepetésnek, valamint

ÜNNEPI AJÁNDÉKNAK

már apárt is alkalmas, mert örökké megmaradó értéke van. Egy ily arczkép egyszerre mind gyönyörű szobadisz is. Név- és születésnapi, nemkülönben násznajándéknak vagy egyébb alkalmi és ünnepi ajándéknak is a legalkalmasabb. A legszebb és örökös emlék **elhunytakról is.**

Bodascher Siegfried kitüntetett arczkép festészeti műterme **Bécs II. Praterstrasse 61.** (A „Prateristern" lóvasuti megállóhely tőszomszédságában.)

Hölgyeknek nélkülözhetetlen.

A'nói szépség elérésére, tökéletesítésére és fentartására legkitünöbb és legbiztosabb a

MARGIT-CRÈME,

mely vegytiszta és teljesen ártalmatlan. Ezen világhirü arckenőcs pár nap alatt eltávolít szeplőt, májfoltot, pattanást, bőratkát (Mitesser) és minden más bőrbajt. Kisimitja a ránczokat, redőket, himlőhelyeket és az arczot fehérré, simává és üdévé varázsolja. Sem higanyt, sem ólmot, sem más ártalmas anyagot nem tartalmaz. Ára nagy tégely 2 kor., kis tégely 1 kor., **Margit hölgypor** 1 kor. 20 fill., **Margit szappan** 70 fill., **Margit fogpép** (Zahnpasta) 1 kor., **Margit arczviz** 1 kor. Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készitő:

FÖLDES KELEMEN gyógysz. Arad.

Csodás gyors hatásu.

Törv. védve. Kapható minden gyógyszertárban. Főraktárak Budapesten: Török József és Dr. Egger Leó «Nádor» gyógysz. Legjobb szépitőszer.

MATTONI ERZSÉBET SÓSFÜRDŐJE BUDAPESTEN (BUDÁN)

Idény kezdete április 1-én.

Kiváló gyógyhatással bir női bajokban és altesti bántalmakban.

Rendelő orvos:

Dr. POLGÁR EMIL.

Egészséges fekvés, jutányos lakások, jó vendéglő.

Közvetlen villamos vasuti összeköttetés a fővárossal.

LUSER L.-féle turista tapasz.

Biztosan és gyorsan ható szer, tyukszem szemölcs és talp, valamint a sarok bőrkeményedési, továbbá mindennemű bőrelszarusodás, ellen. A hatásért jótállás vállalatik.

E tapasz csak egy nagyságban létezik és pedig dobonkint 60 kréttel. Minőig határozottan LUSER-féle turista tapasz kérendő.

Központi szétküldési raktár: **SCHWENK L.,** gyógyszerész **MEIDLING — BÉCS.**

Csak akkor valódi, ha minden használati utasitás és minden tapasz a mellettes védjegygyel és aláirással el van látva, azért is erre ügyelni kell.— 1 doboz ára 1·20 kor. Vidékre 1·60 kor, előzetes beküldése mellett bérment.

Magyarországi főraktár:

Török József gyógysz., Budapest, Király-u. 12. Andrássy-út 29.

Vérgyógyászat.

11 év óta kipróbált és biztos hatásu gyógymód.

Uj gyógymód!

Napról-napra legjobb elismerésnek és elterjedésnek örvend!

Még a legsulyosabb **régi betegségek** is meggyógyithatók 8411

dr. KOVÁCS J.

egyet. orvostr. hámopata rendelő intézetében.

Budapest, V., Váczi-körut 18,

az általa feltalált uj gyógymód által.

A **hámopatia-, vérgyógyászat** fölülmulhatatlan gyógyhatásunak bizonyult **asthma,** sziv- és gyomorbántalmaknál, sápkórság, köszvény és hólyag-bántalmaknál, sulyos **idegbajok** (migráen, álmatlanság, szédülés, hysteria és **neurasthenia),** makacs **vér- és bőrbántalmaknál.**

Egyetlen és legbiztosabb védelem **szélhűdés, kezdődő vakság és elmezavar ellen.** Dijazott levelekre válaszol, meghivásra beteget látogat (vidéken is.) **Rendelés:** 9—1 és 3—7 óra között naponta.

Kivánatra különrendelés.

„A világ legjobb sámfája“

FÖLDVÁRY IMRE

férficzivat és fehérnemű raktárában.

Budapest, IV., Koronaherczeg-utcza 11. sz. és VIII., Kerepesi-út 9.

Férfi ingek, Jäger-áruk, vadász és sport-czikkek dús választékban kaphatók.

párja frt 1.50

Kesztyük és nyakkendők.

Miért vannak még emberek, a kik a Kathreiner-féle Kneipp maláta kávét még nem használják, noha ez egy ízletes és egészséges kávéital?

Mert nem tudja még mindenki, hogy mily nagy előnyökkel bir a Kathreiner kávé, a mely a kávénövény egy kivonata által a babkávé ízét és zamatját nyeri. Ő ezáltal felülmulhatatlan módon magában egyesíti a honi malátakészítmény értékes egészségi tulajdonságait a babkávé kedvelt ízingerével. A Kathreiner Kneipp maláta kávé nagyobbrészt mint pótkávé szolgál a babkávéhoz, azonban tisztán élvezve is kitünően ízlik. Mindenütt kapható, de nyitva soha sem lesz árusítva, s csakis az ismert eredeti csomagokban valódi, a melyek Kneipp páter arczképét viselik és a nevet: »Kathreiner«.

Mauthner-féle **kiállitási fűmagkeverék.** Ugyanazon keverék, melyekkel ugy az 1885-diki országos kiállitás, valamint az 1896-iki ezredéves orsz. kiállitás begyepesitései létesitettek általam. 50 kilo 30 frt. ½ kilo 40 kr.

Mauthner-féle **margitszigeti fűmagkeverék.** Több mint 21 éven át kizárólag csak czégem szállitja a margitszigeti parkozások számára az összes fűmagvakat. 50 kilo 30 frt. ½ kilo 40 kr.

Mauthner-féle **SÉTATÉR fűmagkeverék.** Ezen keverékemmel vettetnek be már több mint 22 év óta Budapest fő- és székváros összes nyilvános tereinek és kertjeinek pázsitrészei. 50 kilo 25 frt. ½ kilo 35 kr.

Pauly-féle **angol perje.** (a fenne valódiságáért szavatolok.) Skótországból hozatott mag. 50 k. 18 frt. ½ k. 30 kr.

Angol perje. Skótországból hozatott legnehezebb minőségü mag. 50 kilo 14 frt. ½ kilo 25 kr.

Angol perje. 50 kilo 13 frt. ½ kilo 20 kr.

A **legjobb legtisztább** és **legtartósabb fűmagvakat Mauthner Ödön** **csász. és kir. udvari szállitó magkereskedése** Budapest VI., Andrássy-ut 23. VII., Rottenbiller-utcza 33. szállitja.

A 226 oldalnyi tartalmu, főárjegyzéket kivánatra a czég ingyen és bérmentve küldi meg.

Crême Ideale a bőr szépség ápolásához, mely az eddigi készitményeket mind tulszárnyalja tisztán **zsiradékmentesen** van összeállitva, nappal is sikerrel használható. **Egy tégely ára 80 kr.**

Creme Ideale szappan a legkedveltebb virágillatokat tartalmazza a legtisztább összetételekből készül. ***1 db 35 kr, 1 doboz 3 db 1 frt.***

Ideale-Hölgypor virágillatoknál készitve, kedvenczeje a hölgyvilágnak, bőrszépitőczer. Ezen **Hölgypor Ideale** jól tapad a eggyakorlottabb szemek is képtelenek a bőr poros voltát felfedezni. ***Egy doboz ára 1 frt 50 kr.*** Naponta postai szétküldés minden irányban

SCHWARTZ illatszertára Temesvár 8001

(Higyen. cosmet. Laboratorium.)

CRÈME DE FANCHON a 3 sziv védjegygyel.

Rögtön finomitó és szépitő arckrém. Leg jobb a világon! Ártalmatlan! Zsirtalan!

Kis tégely 1 K. Nagy tégely 2 K.

Főraktár: „UBSITS“-gyógyszertár Budapest Rákóczy-tér. Vidékre 10 fillér többlet beküldése után franko

Első cs. és kir. osztrák-magyar kizárólag szab.

HOMLOKZAT-FESTÉK-GYÁR

Kronsteiner Károly Bécs, III., Hauptstrasse 120. (saját házában),

Arany érmekkel kitüntetve.

Főherczegi és herczegi uradalmak, cs. és kir. katonai intézőségek, vasutak, ipari-bánya, és gyári társulatok, épitési vállalatok, épitőmesterek, ugyszintén gyári és ingatlan tulajdonosok szállitója. E homlokzat-festékek, melyek mészben feloldhatók, száraz állapotban poralakban és 40 különböző mintában kilónkint 16 krtól felfelé szállittatnak, és a mi a festék szintisztaságát illeti, azonos az olajfestékkel. 8646

Mintakártya, ugyszintén használati utasitás kivánatra ingyen és bérmentve küldetik.

Franklin-Társulat nyomdája, (Budapesten IV., Egyetem-utcza 4. sz.)

19. SZÁM. 1900. BUDAPEST, MÁJUS 13. 47. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt { egész évre 24 korona, félévre 12 „ | Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG { egész évre 16 korona, félévre 8 „ | A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) { egész évre 10 korona, félévre 5 „ | Külföldi előfizetőkhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

MUNKÁCSY.

Eltemettük Munkácsy Mihályt. A mi benne halandó volt, átadtuk a hazai földnek, annak a drága hazai földnek, a melytől egykor vérző szívvel vált meg a fiatal művész, s a hová visszavágyakozott a mester akkor is, mikor a Hugo Viktor által a világ fővárosának nevezett Páris rakta le lábai elé elismerésének koszorúját.

Vajha szivére hallgatott volna! — mondják azok, kik korai végeért az idegeket emésztő világvárost, a nemes ambiczió égető lángját okozzák. Vajha visszatért volna hozzánk első nagyobb sikere után, megelégedve azzal az elismeréssel és jutalommal, melyet ez a hálás, de szegény magyar föld nyújthat munkás fiainak. S festette volna itthon az egyszerű, becsületes magyar népet, mely őt első műveinek megalkotására lelkesitette, s melyet ő a soha ki nem hűlő rokon-vérnek vonzalmával és melegével szeretett!

A művész pályafutása azonban másképen volt megirva a végzet könyvében. Neki az jutott hivatásául, hogy hazájától hosszú időre elszakadva, Istentől nyert nagy tehetségével saját nyugalmának, boldogságának árán szerezzen megbecsültetést, soha el nem múló dicsőséget nemzetének. Neki a magyar géniusz erejét, hatalmát kellett hirdetnie idegen népek-

MUNKÁCSY A HALOTTAS ÁGYON. Endenichi fénykép után.